

孔子曰：有教无类

ขงจื้อกล่าวว่า
ชาติกำเนิดปัญหาไร้ต่างกััน
การดีทษาช่วยศรรดีเสมอได้

รายงานการวิจัย
เพื่อพัฒนาระบบ
การจัดการเรียนการสอน
ภาษาจีนใหม่ประเทศไทย
ภาพรวม



รายงานการวิจัย
เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนไม่ประสงค์โทษ
สิ่งใดระงับการรวม



สํานักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ภาษาจีน เป็นภาษาที่สำคัญมากภาษาหนึ่ง และมีแนวโน้มที่จะสำคัญยิ่งขึ้นในอนาคต เนื่องจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 5,000 ปี มีการสั่งสมองค์ความรู้ด้านต่างๆ และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบัน สาธารณรัฐประชาชนจีนยังเป็นประเทศมหาอำนาจที่ทรงอิทธิพลทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก เป็นประเทศที่มีความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับต้นๆ ของโลก และประชากรชาวจีนยังมากเป็นอันดับ 1 ของโลก ดังนั้น หากคนไทยมีความรู้ภาษาจีนจะเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ค้นคว้า และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ สามารถสร้างความร่วมมือด้านธุรกิจการค้าการพัฒนาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยได้เปรียบในการแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้

ประเทศไทยมีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนมานานหลายทศวรรษ และในทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการจัดการเรียนการสอนในทุกกระดับ/ประเภทการศึกษา แต่เนื่องจากยังไม่มีกรอบนโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างเป็นระบบ สอดรับไปในทิศทางเดียวกัน ประกอบกับยังมีปัญหาอุปสรรคหลายประการ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนได้ตามความต้องการของสังคม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนการศึกษาของประเทศ เห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงมอบหมายให้ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยศึกษาครอบคลุมในทุกระดับ/ประเภทการศึกษาอย่างเป็นองค์รวม เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย และรายงานการวิจัยชุดนี้ได้มีการปรับปรุงตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ และเพื่อให้รายงานการวิจัยชุดนี้เกิดประโยชน์สูงสุด สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงจัดพิมพ์ชุดรายงานวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยรายงาน 7 เล่ม เพื่อเผยแพร่สู่หน่วยงาน องค์กร นักวิชาการศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยต่อไป ได้แก่

- 1) การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับประถมศึกษา
- 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับมัธยมศึกษา
- 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับอาชีวศึกษา
- 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับอุดมศึกษา
- 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย การศึกษานอกระบบ
- 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน กรณีศึกษามหาวิทยาลัย ปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ในการสอนภาษาจีนให้แก่ชาวต่างชาติ
- 7) รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย สัณเคราะห์ภาพรวม



(ดร.กมล รอดคล้าย)

เลขาธิการสภาการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้ความสำคัญในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย และมอบหมายให้ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาเอาใจใส่และการให้คำปรึกษาตลอดจนคำชี้แนะจากผู้ช่วยศาสตราจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล ผู้อำนวยการศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ทานซี ผู้อำนวยการสถาบันขงจื่อแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาอนุเคราะห์ข้อมูลและข้อคิดเห็นอันทรงคุณค่าเกี่ยวกับแนวทางความร่วมมือระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับองค์กรสถาบันหรือสถานศึกษาต่างๆ ในประเทศไทย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

ขอขอบคุณนางสาวสิริธร โกวิทวิธรรม และเจ้าหน้าที่ทุกๆ ท่านของศูนย์จีนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือประสานงานในทุกๆ ด้านเป็นอย่างดี

อนึ่ง ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ตลอดจนผู้สนใจในแวดวง การเรียนการสอนภาษาจีน และหากมีข้อบกพร่องใดๆ ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับผิดเพียงผู้เดียว และยินดีที่จะรับฟังข้อคิดเห็นจากทุกท่าน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

วิภาวรรณ สุนทรจามร
นักวิจัยประจำโครงการ

บทคัดย่อ

บทสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาพรวมของการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบฉบับนี้ จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปภาพรวมของสภาพปัญหาปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในทุกระดับการศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับชั้น ให้มีความเหมาะสมกับบริบทการศึกษาของประเทศไทย

ปัจจุบันจำนวนสถานศึกษาของประเทศไทยในระดับต่างๆ ที่ดำเนินหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีน ดังนี้ ระดับประถมศึกษาจำนวน 769 แห่ง มัธยมศึกษาจำนวน 707 แห่ง อาชีวศึกษาจำนวน 173 แห่ง อุดมศึกษาจำนวน 82 แห่ง และการศึกษานอกระบบจำนวน 152 แห่ง โดยสรุปและสังเคราะห์

ภาพรวมของสภาพปัญหาปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในทุกระดับการศึกษาจากงานวิจัยจำนวน 5 เล่ม ได้เน้นการศึกษาจากปัจจัยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ หลักสูตร สื่อการสอน ผู้สอน ผู้เรียน และความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

จากการสังเคราะห์งานวิจัยการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับการศึกษา ผู้วิจัยในแต่ละระดับการศึกษาได้นำเสนอภาพรวมของปัญหาและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทยในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน ไว้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการของไทยจัดตั้งหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับชั้น จัดทำแผนและยุทธศาสตร์ แผนแม่แบบการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทย

นอกจากนี้ ยังได้เสนอให้มีการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนแกนกลาง ที่จะสามารถนำไปใช้ร่วมกันทั้งประเทศได้ เพื่อแก้ปัญหาหลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่มีความต่อเนื่องและขาดความเชื่อมโยงของแต่ละระดับ เสนอให้ภาครัฐจัดหางบประมาณสนับสนุนการสร้างห้องปฏิบัติการทางภาษาในสถานศึกษาที่เปิดการสอนภาษาจีน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสดูฝึกทักษะทั้งการฟังและการพูดได้อย่างเต็มที่ เห็นควรให้มีการเร่งรัดผลิตบุคลากรการสอนภาษาจีนชาวไทยที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ควรเน้นให้ครูผู้สอนมีบทบาทในการสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน โดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ นอกจากนี้ ยังเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งหน่วยงานที่จะเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับแหล่งทุนการศึกษาทางด้านภาษาจีน และโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการในแวดวงการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาพรวมของการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสรุปภาพรวมของสภาพปัญหาปัจจุบันในการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในทุกระดับการศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนากระบวนการของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับการศึกษา ที่มีความเหมาะสมกับบริบทการศึกษาของประเทศไทย

ปัจจุบัน จำนวนสถานศึกษาของประเทศไทยในระดับต่างๆ ที่ดำเนินหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีน มีดังนี้ ระดับประถมศึกษา จำนวน 769 แห่ง มัธยมศึกษา จำนวน 707 แห่ง อาชีวศึกษา จำนวน 173 แห่ง อุดมศึกษาจำนวน 82 แห่ง และการศึกษานอกระบบ จำนวน 152 แห่ง การสังเคราะห์วิจัยจะเป็นการสรุปภาพรวมของสภาพปัญหาปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยทุกระดับการศึกษา จากงานวิจัยในทุกระดับการศึกษาทั้งหมด 5 เล่ม โดยแบ่งเป็นประเด็นของปัญหาในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

ภาพรวมของปัญหาและอุปสรรคในด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในทุกระดับของประเทศไทย ข้อมูลงานวิจัยแสดงผลที่ตรงกันและเด่นชัดที่สุด คือปัญหาของผู้บริหารที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นหลักสำคัญ ทำให้ส่งผลต่อการบริหารจัดการทั้งระบบตั้งแต่ต้นทาง เช่น ทำให้ไม่มีการจัดวางระบบหลักสูตรภาษาจีนของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ทำให้กระบวนการจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาไม่สามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้

ภาพรวมของปัญหาและอุปสรรคในด้านหลักสูตรของระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาทุกระดับคือ ประเทศไทยยังไม่มีแผนแม่แบบหรือหลักสูตรแกนกลาง สำหรับใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรภาษาจีน ทำให้ไม่สามารถควบคุมการเรียนการสอนภาษาจีนให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันในทุกระดับชั้นของการศึกษาสถานศึกษาต่างๆ จึงจัดระบบการเรียนการสอนภาษาจีนตามแนวทางของตนเองตามอัธยาศัย

ปัญหาด้านสื่อการสอนของระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาทุกระดับและประเภทตามข้อมูลงานวิจัย พบว่า ปัญหาที่เด่นชัดและคล้ายคลึงกันในทุกระดับชั้นการศึกษาคือ

ปัญหาเรื่องการขาดแคลนห้องปฏิบัติการทางภาษา และปัญหาของเนื้อหาของตำราเรียนที่ขาดความเชื่อมโยงกันของแต่ละระดับการศึกษา อีกทั้งไม่มีเกณฑ์มาตรฐานอ้างอิงในการเลือกใช้ตำรา

ปัญหาด้านผู้สอนนั้นรวมศูนย์ปัญหาทั้งหมดไปอยู่ที่ครูอาสาสมัครชาวจีน เนื่องจากเกือบทุกระดับการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ประสบกับปัญหาการขาดแคลนบุคลากรครูสอนภาษาจีนเป็นอย่างยิ่ง สถานศึกษาส่วนใหญ่จึงต้องอาศัยและพึ่งพิงบุคลากรการสอนภาษาจีนที่เป็นครูอาสาสมัครชาวจีนเป็นหลัก โดยรับตามที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (Office of Chinese Language Council International: TOCLCI หรือ HANBAN: ฮั่นป๋ัน) จัดส่งมาให้ ซึ่งบรรดาครูอาสาสมัครชาวจีนที่ถูกจัดส่งมานี้ สถานศึกษาของไทยมักไม่มีทางเลือกในการคัดกรอง และไม่มีสิทธิ์ในการกำหนดคุณสมบัติคุณวุฒิของครูอาสาสมัคร จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องคุณภาพการสอนเป็นอย่างมาก

ปัญหาด้านผู้เรียน ปัญหาและอุปสรรคที่เด่นชัดที่สุดของผู้เรียน คือผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนภาษาจีนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นในระดับชั้นประถมศึกษา เนื่องจากปัญหาของการจัดทำหลักสูตร ปัจจุบันเนื้อหาของหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนในแต่ละระดับชั้นยังขาดความเชื่อมโยงกัน ทำให้ผู้เรียนมักจะต้องเริ่มต้นเรียนจากระดับพื้นฐานใหม่ซ้ำซาก ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่เห็นความก้าวหน้าของการเรียน

ปัญหาด้านสุดท้ายคือ ปัญหาด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น กระทรวงศึกษาธิการยังไม่มีหน่วยงานสำหรับการทำงานเพื่อประสานงานด้านความร่วมมือทางการเรียนการสอนภาษาจีนที่ดูแลภาพรวมทั้งหมดในทุกระดับและประเภทการศึกษากับกระทรวงศึกษาธิการของจีน หรือประสานงานกับหน่วยงานด้านการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน เช่น ฮั่นป๋ัน หรือสถาบันขงจื่อ ห้องเรียนขงจื่อ ฯลฯ ของประเทศจีนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนทำให้การให้ความช่วยเหลือหรือความร่วมมือจากหน่วยงานเหล่านี้ อาจไม่ตรงกับความต้องการของสถานศึกษาในประเทศไทยอย่างแท้จริง

จากภาพรวมของปัญหาและอุปสรรคในด้านการบริหารจัดการของการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในทุกระดับและประเภทของประเทศไทย ผู้วิจัยในแต่ละระดับการศึกษาได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมทั้งให้ข้อเสนอในเชิงนโยบายไว้ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีน ในด้านการบริหารและการจัดการ มีข้อเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดตั้งหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับชั้น โดยหน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานที่จัดทำแผนและยุทธศาสตร์แผนแม่แบบการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทย เมื่อมีการจัดทำแผนแม่แบบแล้ว ยังต้องกำหนดและออกแบบกระบวนการของการเรียนการสอนให้มีความเชื่อมโยงกับกระบวนการอื่นๆ ในระบบของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน นั่นคือความเชื่อมโยงของ

กระบวนการต่างๆ ในแผนแม่แบบ กระบวนการในการเลือกตำราเรียนหรือการเขียนตำรา
กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน และกระบวนการในการจัดทำระบบการทดสอบ เป็นต้น

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีน คือควร
ให้มีการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนแกนกลางที่สามารถใช้ร่วมกันทั้งประเทศได้ จึงจะสามารถแก้ปัญหา
หลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่มีความต่อเนื่อง ขาดความเชื่อมโยงของแต่ละระดับลงได้ ขณะเดียวกัน
ควรจะมีการปรับเพิ่มในด้านจำนวนคาบของเวลาเรียนให้มากขึ้น เพิ่มรายวิชาให้มีความหลากหลาย
น่าสนใจ พร้อมกับควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาด้านสื่อการสอน คือ ภาครัฐควรจัดหาง
งบประมาณสนับสนุนการสร้างห้องปฏิบัติการทางภาษาในสถานศึกษาที่เปิดการสอนภาษาจีน
เนื่องจากประเทศไทยดำเนินการสอนภาษาจีนในสภาพแวดล้อมที่ไม่มีการใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน
ผู้เรียนภาษาจีนไม่มีโอกาสฝึกทักษะด้านการฟังและการพูดจากการดำเนินชีวิตประจำวันหรือจาก
สภาพแวดล้อมที่เป็นจริง การสอนภาษาจีนในห้องปฏิบัติการทางภาษาจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน
มีโอกาสดูฝึกทักษะทั้งการฟังและการพูดอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังมีส่วนกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนาน
กับการได้ฝึกปฏิบัติใช้ภาษาอย่างจริงจัง ส่วนแนวทางการพัฒนาแบบเรียน กระทรวงศึกษาธิการควร
กำหนดให้มีแบบเรียนภาษาจีนแกนกลางที่สามารถใช้ร่วมกันทั้งประเทศได้

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาด้านผู้สอนภาษาจีนคือ การเร่งรัดให้มีการ
ผลิตบุคลากรการสอนภาษาจีนที่เป็นชาวไทยที่มีคุณภาพให้มากขึ้น เพื่อที่จะสามารถรองรับ
การพัฒนาและการขยายตัวของสาขาวิชาภาษาจีนในปัจจุบัน ซึ่งมีผู้สนใจศึกษาเป็นจำนวนมากขึ้น
อย่างต่อเนื่อง และควรพึ่งพาครูอาสาสมัครชาวจีนให้น้อยลง เพื่อแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพการสอน
ทั้งระบบอันเนื่องมาจากปัญหาครูอาสาสมัคร นอกจากนี้ ควรให้มีการจัดการอบรมด้านเทคนิค
การสอนให้แก่ครูผู้สอนภาษาจีน หรือด้านความรู้เกี่ยวกับภาษาจีน หลักทฤษฎีการสอนภาษาจีน
ในประเทศไทยในทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาด้านผู้เรียนที่สำคัญคือ การสร้างทัศนคติที่ดี
ต่อการเรียนภาษาจีน ซึ่งผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการทำหน้าทึนี้ เนื่องจากผู้เรียนจำนวนมากจะ
รู้สึกว่าภาษาจีนเรียนยาก ตัวอักษรจีนเขียนยากจำยาก ครูผู้สอนวิชาภาษาจีนในระดับพื้นฐานจึงมี
บทบาทสำคัญที่จะช่วยปรับทัศนคติต่างๆ เหล่านี้ของผู้เรียนโดยการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียน
ภาษาจีน ซึ่งอาจจะใช้รูปแบบของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีหลากหลายและน่าสนใจ หรือ
การให้ทุนการศึกษาสำหรับผู้ที่มีผลการเรียนดี การจัดแข่งขันการคัดลายมือภาษาจีน ประกวดการพูด
สุนทรพจน์จีน เป็นต้น นอกจากนี้จะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว
ยังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติในด้านดีได้อีกด้วย

สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายในภาพรวมของการพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศของระบบการศึกษาทั้งระบบของการเรียนการสอนภาษาจีนในปัจจุบัน ควรให้มีหน่วยงานกลาง เช่น กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งฝ่ายประสานงานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายนอก โดยเน้นภารกิจให้ชัดเจนในเรื่องการช่วยประสานงานและการเป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทุนการศึกษา แหล่งข้อมูลวิชาการด้านการเรียนการสอนภาษาจีน โครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้สถานศึกษาต่างๆ ในประเทศจะได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างเท่าเทียมกัน

สารบัญ

| | หน้า |
|---|------|
| คำนำ | I |
| กิตติกรรมประกาศ | III |
| บทคัดย่อ | IV |
| บทสรุปผู้บริหาร | VI |
| สารบัญ | X |
| บทที่ 1 บทนำ | 1 |
| 1.1 ความเป็นมาของการวิจัย | 1 |
| 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย | 2 |
| 1.3 สมมติฐานของการวิจัย | 2 |
| 1.4 ขอบเขตของการวิจัย | 2 |
| 1.5 วิธีวิจัย | 3 |
| 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ | 3 |
| 1.7 คำนิยามและคำสำคัญ | 4 |
| บทที่ 2 สังเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย | 6 |
| 2.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารและการจัดการ | 6 |
| 2.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านหลักสูตร | 7 |
| 2.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอน | 9 |
| 2.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านผู้สอน | 11 |
| 2.5 ปัญหาและอุปสรรคด้านผู้เรียน | 13 |
| 2.6 ปัญหาและอุปสรรคด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น | 15 |
| บทที่ 3 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย | 17 |
| 3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านการบริหารและการจัดการ | 17 |
| 3.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีน ด้านหลักสูตร | 20 |
| 3.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีน ด้านสื่อการสอน | 22 |

สารบัญ (ต่อ)

| | หน้า |
|---|-----------|
| 3.4 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีน ด้านผู้สอน | 24 |
| 3.5 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีน ด้านผู้เรียน | 26 |
| 3.6 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีน ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก | 28 |
| บทที่ 4 จุดเด่นและข้อมูลใหม่จากผลงานวิจัยการจัดการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน ภาษาจีนในประเทศไทย | 30 |
| 4.1 ระดับประถมศึกษา | 30 |
| 4.2 ระดับมัธยมศึกษา | 33 |
| 4.3 ระดับอาชีวศึกษา | 37 |
| 4.4 ระดับอุดมศึกษา | 41 |
| 4.5 การศึกษานอกระบบ | 46 |
| บรรณานุกรม | 49 |
| เกี่ยวกับผู้วิจัย | 50 |
| คณะผู้ดำเนินการ | 51 |

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของการวิจัย

รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาพรวมของการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยฉบับนี้ เป็นการสังเคราะห์การวิจัยสภาพปัจจุบันและประเด็นปัญหาอุปสรรคของระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในทุกกระดับและประเภทการศึกษา โดยแยกเป็นระดับประถมศึกษามัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นการรวบรวมและศึกษาสังเคราะห์ข้อมูลจากผลงานวิจัยในระดับประถมศึกษาของ ดร.หทัย แซ่เจี๋ย (เมษายน : 2559) ข้อมูลผลงานวิจัยในระดับมัธยมศึกษาของ ดร.ภูวกร ฉัตรบำรุงสุข (เมษายน : 2559) ข้อมูลผลงานวิจัยในระดับอาชีวศึกษาของอาจารย์ กำพล ปิยะศิริกุล (เมษายน : 2559) ข้อมูลผลงานวิจัยในระดับอุดมศึกษาของ ผศ.ดร.นริศ วศินานนท์ (เมษายน : 2559) และข้อมูลผลงานวิจัยการศึกษา นอกระบบของ ผศ.ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์ (เมษายน : 2559)

ผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทั้งหมดนี้เป็นงานวิจัยในโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินการวิจัยดังกล่าว

ข้อมูลการวิจัยสภาพปัจจุบันและประเด็นปัญหาอุปสรรคของระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยทุกระดับและประเภทการศึกษา เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลปัจจุบันของสถานศึกษาในระดับต่างๆ ที่เปิดดำเนินหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีน โดยปรากฏตัวเลขจำนวนสถานศึกษาในระดับต่างๆ คือ ระดับประถมศึกษา มีจำนวน 769 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 707 แห่ง ระดับอาชีวศึกษาจำนวน 173 แห่งระดับอุดมศึกษาจำนวน 58 แห่ง และการศึกษานอกระบบจำนวน 152 แห่ง

1.2 วัตถุประสงค์ของทรวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาและสังเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาในภาพรวมของระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในทุกระดับการศึกษา ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบ รวมทั้งความเชื่อมโยงของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ความร่วมมือด้านการศึกษาของประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน จากผลงานวิจัยทั้ง 5 เล่ม ซึ่งเป็นผลงานวิจัยในโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

1.2.2 เพื่อจัดทำข้อเสนอในเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในภาพรวม รวมทั้งความเชื่อมโยงของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

1.3 สันนิษฐานของทรวิจัย

1.3.1 การเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับและประเภทการศึกษาของประเทศไทยขาดระบบการบริหารและจัดการที่ดี ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในภาพรวม

1.3.2 การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างช่วงชั้นการศึกษา

1.4 ขอบเขตของทรวิจัย

1.4.1 ศึกษาและสังเคราะห์จากงานวิจัยในโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยปี พ.ศ. 2559 ของศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งหมด 5 เล่ม ดังนี้

- (1) ผลงานวิจัยในระดับประถมศึกษาโดย ดร.หทัย แซ่เจี๋ย (เมษายน : 2559)
- (2) ผลงานวิจัยในระดับมัธยมศึกษาโดย ดร.ภูวกร ฉัตรบำรุงสุข (เมษายน : 2559)
- (3) ผลงานวิจัยในระดับอาชีวศึกษาโดย กำพล ปิยะศิริกุล (เมษายน : 2559)
- (4) ผลงานวิจัยในระดับอุดมศึกษาโดย ผศ.ดร.นริศ วศินานนท์ (เมษายน : 2559)
- (5) ผลงานวิจัยการศึกษานอกระบบโดย ผศ.ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์ (เมษายน : 2559)

1.4.2 ศึกษาและสังเคราะห์กระบวนการจัดการการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยเน้นการศึกษาจากปัจจัยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ หลักสูตร สื่อการสอน ผู้สอน ผู้เรียนและความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

1.5 วิธีวิจัย

1.5.1 ศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลจากผลงานวิจัยในโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยปี พ.ศ. 2559 ของศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวนทั้งหมด 5 เล่ม

1.5.2 จัดการสัมมนาระดมความคิดเห็นในขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย โดยศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดการสัมมนา “การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย” ณ ห้องประชุมจุมภฏ-พันธุ์ทิพย์ ชั้น 4 อาคารประชาธิปไตย-รำไพพรรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันพฤหัสบดีที่ 7 เมษายน 2559 เวลา 8.00-16.00 น. เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการวิจัย เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน จากหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้บริหาร และครูผู้สอนภาษาจีนจากสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน นักวิจัยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในแวดวงภาษาจีน โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะอันมีค่า และเป็นประโยชน์จากการประชุมครั้งนี้ มาปรับปรุงเนื้อหาของรายงานวิจัยฉบับนี้เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้เข้าใจถึงภาพรวมในปัจจุบันของกระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกกระดับและประเภทการศึกษาของประเทศไทย

1.6.2 ทำให้เห็นภาพรวมและข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในด้านต่างๆ ของกระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับชั้น และประเภทการศึกษาของประเทศไทย

1.6.3 ทำให้ได้ข้อเสนอในเชิงนโยบายและแนวทางในภาพรวม เพื่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกกระดับและประเภทการศึกษาของประเทศไทย

1.7 สำเนียงและสำเนียง

1.7.1 การจัดการเรียนการสอนภาษาจีน

หมายถึง การวิเคราะห์สภาพและเงื่อนไขต่างๆ ในภาพรวมของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เช่น กฎเกณฑ์ของภาษาจีนตลอดจนกระบวนการและกฎเกณฑ์ของการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ จากพื้นฐานของการเลือกเฟ้นมาตรฐานต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเพื่อคัดเลือกแบบแผนการเรียนการสอนที่ดีที่สุด โดยมีการวางแผนและกำหนดมาตรการต่างๆ อย่างชัดเจนในด้านต่อไปนี้คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ช่องทาง หลักการของการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดสรรภาระและมอบหมายงานสำหรับผู้สอน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการเขียนและเรียบเรียง หรือการคัดเลือกตำราการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งกระบวนการสอนในห้องเรียนและการสอบวัดประเมินผลการเรียน จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนทั้งระบบมีการเชื่อมต่อสืบเนื่องประสานกัน ซึ่งจะทำให้บรรดาผู้เกี่ยวข้องในด้านการสอนที่มีการปฏิบัติงานต่างๆ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างบูรณาการ

1.7.2 การบริหารจัดการ

หมายถึง กระบวนการวางแผนการดำเนินการและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

1.7.3 การเชื่อมโยง

หมายถึง การเชื่อมโยงด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระหว่างระดับการศึกษาต่างๆ

1.7.4 หลักสูตร

หมายถึง โครงสร้างของเนื้อหาวิชาภาษาจีนการจัดการความรู้ภาษาจีนในระดับต่างๆ การจัดเวลาเรียนและกิจกรรมเสริมที่เกี่ยวกับภาษาจีนที่ผู้สอนกำหนดให้แก่ผู้เรียน

1.7.5 สื่อการเรียนการสอน

หมายถึง สิ่งที่เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของผู้สอน และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาจีนได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เช่น หนังสือ ตำรา ซีดี วีซีดี ดีวีดี แผ่นภาพ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง เป็นต้น

1.7.6 ผู้สอน

หมายถึง ผู้สอนภาษาจีนชาวไทยและชาวต่างประเทศในสถานศึกษาระดับต่างๆ และสถานศึกษานอกระบบ

1.7.7 ผู้เรียน

หมายถึง ผู้ที่เข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และสถานศึกษานอกระบบ

1.7.8 ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

หมายถึง ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาระดับต่างๆ และสถานศึกษานอกระบบกับองค์กรภายนอกทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

1.7.9 ปัญหาและอุปสรรค

หมายถึง ข้อจำกัดและความยากลำบากของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับการศึกษาต่างๆ และนอกระบบ

1.7.10 การเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนภาษาจีน สำหรับผู้เรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาแม่หรือใช้เป็นภาษาที่หนึ่ง

1.7.11 การศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

หมายถึง การศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และ การศึกษานอกระบบของประเทศไทย

บทที่ 2

สังเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

บทนี้จะเป็นการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทยในภาพรวมของระดับการศึกษาต่างๆ โดยแบ่งตามปัจจัยหลักสำคัญ 6 ประการของกระบวนการจัดการการเรียนการสอน มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารและการจัดการ

2.1.1 สังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารและการจัดการแยกตามระดับชั้นและประเภทการศึกษา ดังนี้

(1) ระดับประถมศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการวางแผนการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษา ทำให้แผนการเรียนการสอนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

(2) ระดับมัธยมศึกษา

ผู้บริหารไม่ได้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน โดยเฉพาะโรงเรียนรัฐ ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญทั้งด้านการจัดทำหลักสูตรและการสอนเนื้อหาของแบบเรียน และหลักสูตรไม่มีความต่อเนื่อง

(3) ระดับอาชีวศึกษา

แม้ว่าจะมีการจัดระบบการบริหารจัดการตามหลักการวางแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนตามกระบวนการของ PDCA แต่สถานศึกษาจำนวนมากกลับไม่ได้นำแผนงานเหล่านี้มาใช้ในการปฏิบัติจริง และการจัดรับบุคลากรไม่ได้มีการกำหนดวุฒิการศึกษาเฉพาะทางด้านการสอนภาษาจีน

(4) ระดับอุดมศึกษา

- ผู้บริหารสถาบันขาดความเข้าใจในหลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีน
- ฝ่ายบริหารด้านวิชาการของสถาบันวางระบบงานที่ไม่สามารถปฏิบัติงาน

ได้จริง

- สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่สามารถคัดเลือกผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนดของหลักสูตรได้

- การจัดจ้างบุคลากรด้านการสอนภาษาจีนในสถาบันอุดมศึกษา มักขาดปัจจัยที่จะดึงดูดให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการสอนภาษาจีนเข้ามาเป็นอาจารย์ของสถาบัน

(5) การศึกษานอกระบบ

- ไม่มีหน่วยงานกำหนดมาตรฐานด้านการจัดการสถาบันการสอนให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน

- ขาดการกำกับดูแลให้สถาบันการศึกษานอกระบบ จัดหลักสูตรหรือเนื้อหาการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนภาษาจีนในระบบ

- ขาดการติดต่อสื่อสารกับองค์กรอื่นๆ ทำให้ไม่มีศักยภาพเพียงพอในการพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้น

2.1.2 สรุปและสังเคราะห์ภาพรวมของปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารและการจัดการ

ภาพรวมของปัญหาและอุปสรรคในด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในทุกระดับของประเทศไทย จากข้อมูลงานวิจัย แสดงผลที่ตรงกันและเด่นชัดที่สุดคือ ปัญหาของผู้บริหารที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นหลักสำคัญ ทำให้ส่งผลต่อการบริหารจัดการทั้งระบบตั้งแต่ต้นทาง เช่น ทำให้ไม่มีการจัดวางระบบหลักสูตรภาษาจีนของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ทำให้กระบวนการจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาไม่สามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้ นอกจากนี้ ไม่มีระบบการจัดรับบุคลากรด้านการสอนที่จะกำหนดคุณสมบัติทางการศึกษาให้ตรงกับสาขาวิชาภาษาจีน

2.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านหลักสูตร

2.2.1 สังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคด้านหลักสูตรแยกตามระดับชั้นและประเภทการศึกษาดังนี้

(1) ระดับประถมศึกษา

- หลักสูตรภาษาจีนของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนจริง

สถานศึกษา

- ขาดผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
- ไม่มีระบบการประเมินและการพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนที่มีประสิทธิภาพ
- จำนวนชั่วโมงการสอนตามหลักสูตรน้อยเกินไป ทำให้การเรียนรู้ภาษาจีนไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร

- หลักสูตรภาษาจีนระดับประถมศึกษาของสถานศึกษาไม่มีความต่อเนื่องกับหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา

- หลักสูตรกับมาตรฐานตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ของการเรียนการสอนภาษาจีนไม่มีความสอดคล้องกัน เนื่องจากแบบเรียนหรือตำราที่เลือกใช้ไม่ได้มีการเรียบเรียงขึ้นจากมาตรฐานตัวชี้วัด รวมทั้งการจัดสาระการเรียนรู้ที่มีปัญหา รอการปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียน

(2) ระดับมัธยมศึกษา

- แม้มีเกณฑ์มาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางที่สามารถใช้อ้างอิงได้บ้าง แต่ก็ไม่สามารถใช้ได้ทั้งระบบ

- เนื้อหาบางส่วนของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับบริบททั้งผู้เรียนและสถานศึกษา
- ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการร่างโครงสร้างหลักสูตร

(3) ระดับอาชีวศึกษา

- หลักสูตรและเนื้อหาการสอนภาษาจีนของแต่ละสถานศึกษาไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

- ขาดการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและเหมาะสมกับผู้เรียน
- หลักสูตรขาดเนื้อหาในส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมทักษะการใช้ภาษาจีนเพื่องานอาชีพ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตรขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรภาษาจีน

(4) ระดับอุดมศึกษา

- กระทรวงศึกษาธิการขาดเกณฑ์มาตรฐานในการกำกับหลักสูตรภาษาจีนที่แท้จริง

- หลักสูตรภาษาจีนระดับอุดมศึกษาขาดความเชื่อมโยงกับระดับมัธยมศึกษา

(5) การศึกษานอกระบบ

- ไม่มีระบบหรือเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ

- หลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนของสถาบันการสอนแต่ละแห่งไม่มีความต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนล้มเลิกการศึกษากลางคันเป็นจำนวนมาก

2.2.2 สรุปและสังเคราะห์ภาพรวมปัญหาและอุปสรรคด้านหลักสูตร

ปัญหาและอุปสรรคในด้านหลักสูตรของระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาทุกระดับและประเภทตามข้อมูลงานวิจัย ที่เด่นชัดที่สุดคือ ปัญหาที่ประเทศไทยยังไม่มีแผนแม่แบบหรือหลักสูตรแกนกลางการสอนภาษาจีนในประเทศไทยให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันในทุกระดับชั้นของการศึกษา แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะมีการกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ก็ตาม หากแต่เป็นไปอย่างกว้างๆ เท่านั้น เนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ กำหนดไว้แต่เพียงว่าให้เรียนภาษาต่างประเทศคือภาษาอังกฤษตลอดหลักสูตร ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี ภาษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่นๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม (หทัย แซ่เจี๋ย: 2559) เนื่องจากสาขาวิชาภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาจีน หลักสูตรแกนกลางเขียนไว้เพียงกว้างๆ เท่านั้น สถานศึกษาต่างๆ จึงจัดระบบการเรียนการสอนภาษาจีนตามแนวทางของตนเองตามอัธยาศัย จึงทำให้ส่งผลต่อระบบการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งระบบ และเป็นปัญหาต่อการพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง เช่น ปัญหาความเชื่อมโยงของหลักสูตรซึ่งมีปัญหาตั้งแต่ต้นทาง คือหลักสูตรของระดับประถมศึกษาไม่ได้จัดทำไว้เพื่อให้ความเชื่อมโยงกับระดับมัธยมศึกษา และระดับมัศึกษาก็ไม่มีความเชื่อมโยงกับระดับอุดมศึกษา เป็นปัญหาลูกโซ่ไปทั้งระบบ ทำให้เกิดการสูญเปล่าในทางการศึกษาซึ่งส่งผลต่อผู้เรียนภาษาจีนในระดับการศึกษาต่างๆ โดยตรง

2.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอน

2.3.1 สังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอน แยกตามระดับชั้นและประเภทการศึกษา ดังนี้

(1) ระดับประถมศึกษา

- ขาดสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรของไทย สื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นการนำเข้า ซึ่งทำให้มีราคาสูงมาก

- โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีห้องปฏิบัติการทางภาษาเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนและฝึกทักษะการฟังและพูดภาษาจีน ตามข้อมูลตัวเลขงานวิจัย พบว่า โรงเรียนในสังกัด สพฐ. ไม่มีห้องปฏิบัติการทางภาษา ร้อยละ 65 สังกัด สช. ร้อยละ 52 โรงเรียนเอกชน ร้อยละ 65 และสังกัดกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 100

- ตำราเรียนที่ใช้ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน (เช่น ยากเกินไป เนื้อหาไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง)

(2) ระดับมัธยมศึกษา

- ขาดแคลนงบประมาณสร้างห้องปฏิบัติการทางภาษาที่ทันสมัย

(3) ระดับอาชีวศึกษา

- ขาดแคลนสื่อการสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย
- ขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวิชาในหลักสูตร
- ไม่มีงบประมาณเพียงพอให้ครูจัดทำสื่อการสอน
- ห้องปฏิบัติการสอนทางภาษามีไม่เพียงพอ
- ไม่สามารถพัฒนาสื่อการสอนที่มีคุณภาพได้เอง
- หนังสือเรียนในแต่ละระดับชั้นไม่ต่อเนื่องกันและไม่เป็นระบบ
- หนังสือเรียนที่ใช้ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน

(4) ระดับอุดมศึกษา

- ขาดตำราหรือหนังสือภาษาจีนที่เชื่อมโยงความรู้อย่างเป็นระบบต่อจากระดับ

มัธยมศึกษา

- กระทรวงศึกษาธิการยังไม่มี การสนับสนุนให้มีตำราเรียนหลักในระดับ

อุดมศึกษาเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งประเทศ

- ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนภาษาจีนที่มีความหลากหลายและทันสมัย

(5) การศึกษานอกระบบ

- สถาบันศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีห้องปฏิบัติการทางภาษาเพื่อใช้ในการเรียน

การสอนและฝึกทักษะการฟังและพูดภาษาจีน

2.3.2 สรุปและสังเคราะห์ภาพรวม ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอน ดังนี้

สังเคราะห์ปัญหาด้านสื่อการสอนของระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในสถานศึกษาทุกระดับและประเภท ตามข้อมูลงานวิจัย พบว่า ปัญหาที่เด่นชัดและคล้ายคลึงกัน ในทุกระดับชั้นการศึกษา คือ ห้องปฏิบัติการทางภาษาเพื่อใช้สำหรับเป็นสื่อการสอนในการฝึกทักษะ การฟัง-พูดภาษาจีนมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา มีความขาดแคลนมากที่สุด ทั้งนี้ สื่อและอุปกรณ์การสอนเป็นปัจจัยที่สำคัญมากปัจจัยหนึ่งสำหรับการเรียนการสอนในระดับ ประถมศึกษา

ปัญหาสื่อการสอนที่ไม่เพียงพอหรือขาดแคลนนั้น มักสืบเนื่องมาจากงบประมาณของ สถานศึกษา เพราะการสร้างห้องปฏิบัติการทางภาษา หรือการติดตั้งอุปกรณ์การเรียนการสอน ในห้องเรียนที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ย่อมต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก

ส่วนปัญหาอันด้อยรองลงมาคือ ปัญหาของเนื้อหาของตำราเรียนที่ขาดความเชื่อมโยงกัน ในแต่ละระดับการศึกษารวมทั้งไม่มีเกณฑ์มาตรฐานอ้างอิงสำหรับการเลือกใช้ตำราของ สถานศึกษาต่างๆ

ปัญหาด้านอื่นๆ คือ ในกระบวนการเรียนการสอนภาษาจีน ครูผู้สอนมักไม่ได้ให้ความสำคัญในการใช้สื่อประกอบการสอนมากนัก หรือยังไม่สามารถสร้างสื่อการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้เอง ส่วนใหญ่อาศัยการสั่งซื้อจากต่างประเทศโดยตรง

2.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านผู้สอน

2.4.1 สังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคด้านผู้สอน แยกตามระดับชั้นและประเภทการศึกษา ดังนี้

(1) ระดับประถมศึกษา

- ผู้สอนชาวจีนไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้
- การเปลี่ยนครูอาสาสมัครชาวจีนบ่อยครั้งทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนไม่ต่อเนื่อง
- ผู้สอนชาวไทยขาดทักษะการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ และไม่มีโอกาสในการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ในด้านการสอนภาษาจีน

(2) ระดับมัธยมศึกษา

- ปัญหาเรื่องคุณภาพของครูผู้สอนทั้งชาวไทยและที่เป็นอาสาสมัครชาวจีน ทั้งทางด้านการสอนและคุณวุฒิการศึกษา
- การเปลี่ยนครูอาสาสมัครบ่อยครั้ง ซึ่งส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนขาดความต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพ
- ผู้สอนชาวไทยมักมีภาระงานอื่นๆ ในโรงเรียนค่อนข้างมาก จนไม่มีเวลาในการพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ด้านการสอน

(3) ระดับอาชีวศึกษา

- ผู้สอนชาวจีนไม่สามารถช่วยงานด้านอื่นๆ นอกจากการสอนเท่านั้น ภาระส่วนใหญ่จึงตกอยู่กับอาจารย์ชาวไทย ทำให้ผู้สอนชาวไทยไม่มีเวลาในการทุ่มเทกับการสอนได้อย่างเต็มที่
- การเปลี่ยนครูอาสาสมัครชาวจีนบ่อยครั้ง ทำให้ไม่สามารถพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนได้อย่างต่อเนื่อง
- ผู้สอนชาวจีนไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ ขาดเทคนิคการสอนขาดประสบการณ์ ความชำนาญและความรู้ความสามารถทางวิชาการในการสอนภาษาจีน
- สถานศึกษาพึ่งพาครูอาสาสมัครชาวจีนมากเกินไป โดยไม่เน้นการพัฒนาผู้สอนชาวไทย

(4) ระดับอุดมศึกษา

- ผู้สอนชาวจีนมักขาดความรู้และประสบการณ์ในการสอนภาษาจีนสำหรับนักศึกษาไทย

- ปัญหาการจัดสรรภาระงานระหว่างผู้สอนชาวไทยและชาวจีน เนื่องจากผู้สอนชาวจีนมักมีภาระงานด้านการสอนเท่านั้น ส่วนภาระงานด้านอื่นๆ จะเป็นของผู้สอนชาวไทยทั้งหมด ทำให้ผู้สอนชาวไทยมีภาระงานอย่างท่วมท้นจนไม่มีเวลาในการพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการ

(5) การศึกษานอกระบบ

- ขาดแคลนผู้สอนหาผู้สอนยาก เนื่องจากค่าตอบแทนการสอนภาษาจีนนอกระบบไม่เป็นที่ดึงดูดใจ

2.4.2 สรุปและสังเคราะห์ภาพรวม ปัญหา และอุปสรรคด้านผู้สอน

ปัญหาด้านผู้สอนของระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาทุกระดับและประเภท ตามข้อมูลงานวิจัย พบว่า ปัญหาที่เด่นชัดที่สุดคือ ปัญหาเรื่องครูอาสาสมัครชาวจีน เนื่องจากเกือบทุกระดับการศึกษามีการอาศัยและพึ่งพาคณาจารย์การสอนภาษาจีนที่เป็นครูอาสาสมัครชาวจีน ตามที่สำนักงานฮั่นปิ่นของจีนจัดส่งมาให้ ซึ่งบรรดาครูอาสาสมัครชาวจีนที่ถูกจัดส่งมานั้น สถานศึกษามักไม่มีทางเลือกกว่าจะคัดกรองอย่างไร ไม่สามารถกำหนดคุณสมบัติและคุณวุฒิของครูอาสาสมัคร ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องคุณภาพการสอนเป็นอย่างมาก เพราะส่วนใหญ่ครูอาสาสมัครชาวจีนเหล่านี้ มักจะเป็นบัณฑิตที่เพิ่งจบการศึกษาจากสถานศึกษาของประเทศจีนในหลากหลายสาขา และหลากหลายระดับคุณภาพ ครูอาสาสมัครจึงมักไม่มีประสบการณ์ในการทำงานใดๆ มาก่อน ทำให้ครูอาสาเหล่านี้เมื่อมาทำการสอนที่ประเทศไทย มักมีจุดประสงค์เพื่อหาประสบการณ์อื่นๆ หรือหาโอกาสในการทำงานด้านสาขาวิชาชีพอื่นๆ ไม่ได้มุ่งหวังจะทำงานการสอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ด้วยปัญหาของตัวครูอาสาสมัครในหลายๆ ด้าน จึงสะท้อนให้เห็นได้ชัดอย่างเป็นรูปธรรม ตามข้อมูลของงานวิจัยในระดับประถมศึกษาและระดับอาชีวศึกษาได้ระบุไว้คือ ครูอาสาเหล่านี้ไม่สามารถควบคุมการสอนในชั้นเรียนได้ นอกจากนี้ ยังไม่สามารถช่วยบรรเทาภาระงานในด้านอื่นๆ ของสถานศึกษา ทำให้ครูผู้สอนชาวไทยต้องแบกรับภาระงานด้านอื่นๆ ไว้มากเกินไป ขาดโอกาสในการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ นอกจากนี้ มักมีการเปลี่ยนครูอาสาสมัครอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากครูอาสาสมัครมักจะลาออกเมื่อมีโอกาสการทำงานด้านอื่นที่ก้าวหน้า ทำให้ส่งผลต่อระบบการเรียนการสอนภาษาจีนที่ขาดความต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของระบบการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

2.5 ปัญหาและอุปสรรคด้านผู้เรียน

2.5.1 สังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคด้านผู้เรียนแยกตามระดับชั้นและประเภทการศึกษา ดังนี้

(1) ระดับประถมศึกษา

- นักเรียนให้ความสำคัญต่อภาษาจีนไม่มากพอ ขาดความอดทนต่อการเรียนรู้ภาษาใหม่ โดยเฉพาะภาษาจีน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่จะรู้สึกว่าการเขียนตัวอักษรจีนนั้นยากมาก
- เนื่องจากภาษาจีนเป็นวิชาสอนเสริม ไม่มีเกรด ทำให้ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญมากนัก
- ไม่มีสภาพแวดล้อมทางภาษาจีน ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสนำสิ่งที่เรียนแล้วไปฝึกปฏิบัติใช้จริง
- สภาพแวดล้อมของผู้เรียนไม่เอื้อต่อการเรียนภาษาจีน ผู้เรียนไม่มีพี่เลี้ยงแนะนำการทำกรบ้าน เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาจีน

(2) ระดับมัธยมศึกษา

- ในโรงเรียนรัฐ ภาษาจีนจัดเป็นวิชาเลือกในทุกช่วงชั้น และมีผู้เรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งที่เลือกเรียนภาษาจีน ทำให้ชั้นเรียนมีจำนวนผู้เรียนมากถึง 30-40 คนต่อห้อง ซึ่งเป็นจำนวนที่มากเกินไปสำหรับการเรียนภาษาต่างประเทศ
- ผู้เรียนทุกช่วงชั้นมีพื้นฐานภาษาจีนไม่เท่ากัน ส่วนใหญ่จึงต้องจัดให้เริ่มต้นเรียนใหม่ในทุกช่วงชั้น
- ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับภาษาจีนและพฤติกรรมการเรียนภาษาจีนของผู้เรียน ซึ่งเป็นปัญหาในทุกประเภทสถานศึกษา สาเหตุหลักของปัญหาคือคิดว่าภาษาจีนยากเกินไป ไม่มีเป้าหมายของการเรียนภาษาจีนที่ชัดเจน เป็นผลให้ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน
- ปัญหาในด้านพื้นฐานความรู้ภาษาจีนของผู้เรียนแต่ละคนในชั้นเรียนมีความแตกต่างกัน ซึ่งทำให้ยากต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพได้

(3) ระดับอาชีวศึกษา

- ผู้เรียนเรียนภาษาจีนในสภาพที่ขาดสภาพแวดล้อมทางภาษาจีน ทำให้ไม่มีโอกาสนำไปฝึกปฏิบัติ หรือนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน
- ผู้เรียนขาดทักษะในการเรียนรู้แบบการพึ่งพาตนเอง
- ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญในการเรียนภาษาจีน ทำให้ไม่ตั้งใจเรียน
- ผู้เรียนขาดความรู้และทักษะในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวิชาภาษาจีนที่เรียนจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง

(4) ระดับอุดมศึกษา

- ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดเป้าหมายที่ชัดเจนในการเรียนภาษาจีน
- ผู้เรียนขาดทักษะการเรียนรู้ที่ถูกต้องและมีโอกาสในการใช้ภาษาจีนน้อยมาก
- ผู้เรียนขาดคุณลักษณะในการเรียนรู้ภาษาจีน เช่น ความขยันหมั่นเพียรและมุ่งมั่น และมักขาดความมั่นใจในการพูด ไม่กล้าแสดงออก

(5) การศึกษานอกระบบ

- ผู้เรียนมีความหลากหลายในเรื่องของพื้นฐานความรู้ด้านภาษาจีน เนื่องจากมีภูมิหลังทางการศึกษาที่หลากหลาย ตลอดจนวัยและช่วงอายุก็อาจแตกต่างกันมาก คุณสมบัติที่แตกต่างกันในหลากหลายปัจจัยของผู้เรียนเหล่านี้ จึงเป็นปัญหาต่อการจัดกลุ่มการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้หรือภูมิหลังทางการศึกษาของผู้เรียน ทำให้ส่งผลต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง และทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบมักไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย

2.5.2 สรุปและสังเคราะห์ภาพรวมปัญหาและอุปสรรคด้านผู้เรียน

ปัญหาด้านผู้เรียนของระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาทุกระดับและประเภท ตามข้อมูลงานวิจัย พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เด่นชัดที่สุดของผู้เรียน คือผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนภาษาจีนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นในระดับประถมศึกษา เนื่องจากการเรียนภาษาจีนในระดับนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเพียงวิชาเสริมที่ไม่มีเกรด ผู้เรียนส่วนใหญ่มักมีทัศนคติว่าภาษาจีนเป็นภาษาที่เรียนยาก ประกอบกับปัญหาการจัดการของระบบการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ทำให้ผู้เรียนในระดับนี้มักมีพื้นฐานความรู้ทางภาษาจีนที่ไม่เท่ากัน เมื่อผู้เรียนเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งไม่มีระบบเชื่อมโยงของหลักสูตรมารองรับ ทำให้ผู้เรียนต้องเริ่มเรียนภาษาจีนจากพื้นฐานใหม่วนเวียนไปมา จนทำให้ผู้เรียนไม่เห็นความก้าวหน้าในการเรียน จึงไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียนเท่าที่ควร

นอกจากนี้ เนื่องจากประเทศไทยขาดสภาพแวดล้อมในการใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการนำความรู้ภาษาจีนที่เรียนในห้องเรียนมาฝึกปฏิบัติใช้ได้จริง จึงส่งผลให้ผู้เรียนไม่มีแรงจูงใจในการศึกษาภาษาจีนในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งขาดทักษะในการหาแหล่งเรียนรู้ทางภาษาจีนจากช่องทางอื่นๆ ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการสัมผัสกับความรู้ที่หลากหลาย

ปัญหาด้านผู้เรียนในส่วนของศึกษานอกระบบ เป็นปัญหาของความแตกต่างอย่างมากในหลายปัจจัยของผู้เรียน ทำให้ยากต่อการจัดกลุ่มเรียนที่มีพื้นฐานความรู้ที่ใกล้เคียงกัน จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้การเรียนการสอนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ตลอดจนผู้เรียนจำนวนมากมักจะหยุดเรียนลงกลางคัน ทำให้เกิดความสูญเปล่าในทางการศึกษา

2.6 ปัญหาและอุปสรรคด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

2.6.1 สืบเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นแยกตามระดับชั้นและประเภทการศึกษา ดังนี้

(1) ระดับประถมศึกษา

- แนวทางในการปฏิบัติของการขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกไม่ชัดเจน
- สถานศึกษาขาดหน่วยงานกลางในการประสานงานเพื่อสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก
- สถานศึกษาบางแห่งที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก แต่ยังคงขาดความต่อเนื่อง
- การสนับสนุนที่ได้รับจากหน่วยงานภายนอกไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา

(2) ระดับมัธยมศึกษา

- โรงเรียนรัฐได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานการศึกษาของจีน เช่น ฮั่นป๋น และสถาบันขงจื้อ ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับโรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีน
- โดยทั่วไป สถานศึกษาต่างๆ ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเท่าที่ควร ยังขาดความต่อเนื่อง และขอบเขตความร่วมมือยังไม่หลากหลาย
- ขาดหน่วยงานที่เป็นสื่อกลางในการช่วยประสานงานกับองค์กร และหน่วยงานภายนอก

(3) ระดับอาชีวศึกษา

- สถานศึกษาขาดความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นและกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยขาดความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาของประเทศจีน ในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนที่แก้ปัญหาตั้งแต่ต้นทางอย่างเป็นรูปธรรม
- สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก แต่ไม่ต่อเนื่อง
- สถานศึกษาขาดหน่วยงานกลางในการประสานงานเพื่อสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก
- การสนับสนุนที่ได้รับจากหน่วยงานภายนอกไม่ตรงกับความต้องการที่เป็นจริง

(4) ระดับอุดมศึกษา

- มหาวิทยาลัยยังขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างประเทศ
- กระทรวงศึกษาธิการยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบในการสนับสนุนด้านการเรียนการสอนภาษาจีนของระดับอุดมศึกษา

- กระทรวงศึกษาธิการยังขาดความร่วมมือกับหน่วยงานการศึกษาของประเทศไทย
ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนที่เป็นรูปธรรมในระดับอุดมศึกษาโดยตรง

(5) การศึกษานอกระบบ

- มีความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาของประเทศไทยบ้าง แต่อยู่ใน
วงแคบและไม่ทั่วถึง

- แม้จะได้รับความร่วมมือจากประเทศจีนในการส่งครูผู้สอนมาให้สถานศึกษา
แต่ผู้สอนที่มาทำการสอนที่ประเทศไทย มักจะสอนได้เพียง 1 ปี ก็กลับประเทศจีนทำให้ขาดความ
ต่อเนื่อง

2.6.2 สรุปและสังเคราะห์ภาพรวมปัญหาและอุปสรรคด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

ปัญหาด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นของระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน
ในสถานศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ตามข้อมูลงานวิจัย พบว่า ปัญหาที่เด่นชัดและเป็น
ปัญหาเดียวกันทั้งระบบการศึกษาคือ การขาดหน่วยงานกลางในการประสานงานและติดต่อกับ
หน่วยงานภายนอกโดยเฉพาะกับหน่วยงานต่างประเทศ แม้ว่า จะได้รับความร่วมมือหรือช่วยเหลือจาก
หน่วยงานต่างประเทศ เช่น ฮั่นป๋าน หรือสถาบันขงจื่อ แต่เป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงและไม่ต่อเนื่อง

กระทรวงศึกษาธิการของไทยไม่มีหน่วยงานสำหรับการทำงานเพื่อประสานงานด้าน
ความร่วมมือทางการเรียนการสอนภาษาจีนกับกระทรวงศึกษาธิการของจีน หรือหน่วยงานด้าน
การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน เช่น ฮั่นป๋าน หรือสถาบันขงจื่อ ห้องเรียนขงจื่อ เป็นต้น
อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ทำให้การให้ความช่วยเหลือหรือความร่วมมือจากหน่วยงานเหล่านี้ อาจ
ไม่ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา และเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง

เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมของจีน ทำให้ระบบการบริหารจัดการของหน่วยงาน
หรือองค์กรต่างๆ ของจีนมีลักษณะทางวัฒนธรรมขององค์กรที่เน้นติดต่อกับหน่วยงานในระดับ
ประเทศ หรือในกำกับของรัฐเป็นส่วนใหญ่ ทำให้สถานศึกษาเอกชนขาดโอกาสในการได้รับความ
ช่วยเหลือ

บทที่ 3

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีน ด้านการบริหารและการจัดการ

3.1.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนแยกตามระดับชั้นและประเภทการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

(1) ระดับประถมศึกษา

- กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายด้านการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้มีความชัดเจน เพื่อสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการให้ดียิ่งขึ้น

- ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ดูแลงานด้านภาษาจีนควรมีความรู้พื้นฐานด้านภาษาจีนในภาพรวม เพื่อให้มีวิสัยทัศน์ในการกำหนดแนวทางและจัดให้มีการบริหารจัดการด้านภาษาจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

- ควรจัดให้มีผู้ประสานงานที่มีทักษะความรู้ด้านภาษาจีนในสถานศึกษา เพื่ออำนวยความสะดวกและสามารถช่วยในการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- ควรจัดให้มีการอบรมหรือสัมมนาให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาพรวมของกระบวนการการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งระบบ

(2) ระดับมัธยมศึกษา

- หน่วยงานภาครัฐควรกำหนดแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการสอนภาษาจีนอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยให้สถานศึกษาที่มีระบบ

การบริหารจัดการที่ดี โดยเฉพาะโรงเรียนศูนย์เครือข่ายฯ เป็นต้นแบบและแนะแนวทางให้กับสถานศึกษาในเครือข่ายหรือที่อยู่ใกล้เคียงกัน เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาจีนให้ชัดเจนเป็นระบบและดียิ่งขึ้น

- ควรมีหน่วยงานที่ศึกษาและติดตามผลการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ควรมีการแต่งตั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาจีน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เพื่อให้ผู้บริหารตระหนักถึงปัญหาในด้านการบริหารจัดการ และตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาจีน

(3) ระดับอาชีวศึกษา

ผู้บริหารควรสร้างระบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาจีนที่มีประสิทธิภาพ โดยเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันสร้างแผนการทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผน ปฏิบัติตามแผน ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และปรับปรุงแก้ไข เมื่อทุกฝ่ายเห็นความมุ่งมั่น ความจริงจัง และความเอาใจใส่ของผู้บริหารแล้ว ก็ยอมปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัดตามไปด้วย

(4) ระดับอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรหารือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เลือกตัวแทนเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษา โดยเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ควรกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีหน่วยงานประกันคุณภาพการศึกษาที่รับผิดชอบในเรื่องการจัดทำประกันคุณภาพเฉพาะ เพื่อลดภาระงานผู้สอนให้มีเวลาในการทำงานวิจัยและสร้างผลงานทางวิชาการ

(5) การศึกษานอกระบบ

ผู้บริหารสถาบันควรให้ความสำคัญในการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรการสอนให้มีความทันสมัยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ผู้บริหารจะต้องมีความรู้และสามารถบริหารจัดการกับการเรียนการสอนให้ตรงตามเป้าหมายของสถาบัน

3.1.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านการบริหารและการจัดการโดยภาพรวม

ข้อเสนอเชิงนโยบายในภาพรวมเกี่ยวกับการบริหารจัดการของระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ควรเริ่มต้นจากการจัดอบรมสัมมนาผู้บริหารของสถานศึกษาทุกระดับทั้งระบบ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการจัดการในระบบการสอนภาษาจีน

สถานศึกษาที่เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนควรจะมีตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาจีนเป็นที่ปรึกษาประจำสถานศึกษา เพื่อช่วยเสนอแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายในการบริหารด้านการเรียนการสอนอย่างมีทิศทางที่ชัดเจนและถูกต้อง และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

สถานศึกษาที่เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีน ควรตั้งแผนกประสานงานเกี่ยวกับการสอนภาษาจีนของสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการประสานงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งระบบ โดยการแต่งตั้งผู้สอนในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการควรจัดตั้งหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับชั้น โดยหน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานที่จะจัดทำแผนและยุทธศาสตร์แผนแม่แบบการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทย ซึ่งกระบวนการจัดทำแผนแม่แบบและสาระสำคัญของแผนแม่แบบมีกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

(1) การวางแผนแม่แบบของกระบวนการการเรียนการสอน ซึ่งแผนแม่แบบของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศนั้น เกิดจากการสร้างแบบแผนของกระบวนการเรียนการสอนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ ประเภทและลักษณะของสาขาวิชา ผู้เรียน วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน หลักการพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอน รูปแบบและวิธีการในการจัดการเรียนการสอน บทบาท และหน้าที่ของครูผู้สอน เป็นต้น

(2) ต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับสาขาวิชาที่จะจัดทำเป็นแผนแม่แบบ เพราะสาขาวิชาที่แตกต่างกันย่อมมีรูปแบบและวิธีการเรียนการสอน เนื้อหาของรายวิชา ทฤษฎีการสอนที่แตกต่างกันไปตามศาสตร์ของสาขาวิชานั้นๆ

(3) การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียน จะเป็นปัจจัยทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีทิศทางและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยสามารถวิเคราะห์ตัวผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น คุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน วัตถุประสงค์ ระดับความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน และระยะเวลาเรียน

(4) กำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอนอย่างชัดเจน เช่น การวางแผนเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ความรู้พื้นฐานทั่วไปของภาษาจีน และฝึกฝนทักษะด้านต่างๆ เช่น ฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาจีนที่สามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เรียนรู้และเข้าใจ ศิลปะ วัฒนธรรม สังคม และประวัติศาสตร์จีน สามารถใช้ภาษาจีนเพื่อทำงานในสาขาอาชีพใดได้บ้าง

(5) กำหนดขอบเขตเนื้อหาของการเรียนการสอนให้ชัดเจน โดยการจัดทำแผนการสอนนั้น จะกำหนดจากองค์ประกอบต่างๆ เช่น องค์ประกอบหลักของภาษาจีน กฎเกณฑ์ในการใช้ภาษาจีน ความรู้พื้นฐานทางวัฒนธรรมจีน ทักษะการใช้ภาษาจีน และการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร เป็นต้น

(6) กำหนดหลักการของการเรียนการสอน

(7) กำหนดรูปแบบวิธีการ เนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน เพื่อเป็นการออกแบบรูปแบบของกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน ตลอดจนการกำหนดจำนวน คาบเรียนต่อสัปดาห์หรือตลอดหลักสูตร

(8) การจัดแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้สอน

การจัดแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ จะเป็นส่วนกระตุ้นให้ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นและตระหนักถึงความสำคัญของ บทบาทและหน้าที่ของตนเอง

เมื่อมีการจัดทำแผนแม่แบบแล้ว ยังต้องกำหนดและออกแบบกระบวนการ ของการเรียนการสอนให้มีความเชื่อมโยงกับกระบวนการอื่นๆ ในระบบของการจัดการเรียนการสอน ภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ นั่นคือความเชื่อมโยงของกระบวนการแผนแม่แบบ กระบวนการ การเลือกตำราเรียนหรือการเขียนตำรา กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน และกระบวนการ ทดสอบ

3.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีน ผ่านหลักสูตร

3.2.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนแยกตามระดับชั้น และประเภทการศึกษา

(1) ระดับประถมศึกษา

ควรมีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรแกนกลางด้านภาษาจีนขึ้น เพื่อช่วยให้ การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยมีทิศทางที่ชัดเจนขึ้น สถานศึกษาต่างๆ สามารถนำไปปรับ ใช้ได้ตามความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ควรจัดให้มีการจัดอบรมด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ให้แก่ผู้สอนในแต่ละระดับ เพื่อให้การเรียนการสอนด้านภาษาจีนในประเทศไทยมีความสอดคล้องเป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน และการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนควรเพิ่มจำนวนชั่วโมงในการเรียนให้มีมากกว่า 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพื่อเพิ่มทักษะด้านภาษาจีนให้มีมากขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการควรปรับเปลี่ยนนโยบายให้ภาษาจีนเป็นวิชาบังคับ จะทำให้ผู้เรียนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการเรียนภาษาจีนมากขึ้น

(2) ระดับมัธยมศึกษา

หน่วยงานภาครัฐควรปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางฯ ให้มีสาระการเรียนรู้และ มาตรฐานตัวชี้วัดที่สามารถยืดหยุ่นได้ อยู่ในระดับปานกลาง ไม่ยากและง่ายจนเกินไป เพื่อให้

สถานศึกษาสามารถปรับลดและเพิ่มสาระการเรียนรู้และมาตรฐานตัวชี้วัดได้ตามสภาพความเป็นจริง พร้อมทั้งจัดทำตัวอย่างแผนการสอนและคู่มือครูที่มีรายละเอียดชัดเจนควบคู่กับหลักสูตร เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

ควรมีแบบเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรด้วย เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามมาตรฐานของหลักสูตร

ควรพิจารณาจัดทำหลักสูตรเฉพาะของแผนการเรียนศิลป์ภาษาจีน ซึ่งจำเป็นต้องเน้นการเรียนภาษาจีน โดยกำหนดสาระการเรียนรู้และมาตรฐานตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับเนื้อหาของการสอบเข้ามหาวิทยาลัย และต่อเนื่องกับการเรียนในระดับอุดมศึกษา

หน่วยงานภาครัฐควรเชิญผู้เชี่ยวชาญอบรมวิธีการปรับใช้หลักสูตรให้แก่ครูผู้สอนใหม่หรือสถานศึกษาที่เพิ่งเริ่มเปิดสอนภาษาจีน เพื่อให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมตามสภาพการเรียนการสอนจริง โดยอยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน

(3) ระดับอาชีวศึกษา

ให้หลักสูตรภาษาจีนระดับ ปวช. มีความต่อเนื่องกับระดับมัธยมต้น และหลักสูตรภาษาจีนระดับ ปวส. มีความต่อเนื่องกับระดับ ปวช.

ควรเพิ่มจำนวนชั่วโมงเรียน (คาบเรียน) เป็น 3-4 ชั่วโมง (คาบเรียน) ต่อสัปดาห์ โดยแยกเรียนครั้งละ 1 ชั่วโมง (คาบเรียน) เพื่อจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ฝึกฝนบ่อยขึ้น

ควรเพิ่มรายวิชาภาษาจีนในระดับ ปวช. เป็น 6 วิชา (ภาคการศึกษาละ 1 วิชา) และระดับ ปวส. เป็น 4 วิชา (ภาคการศึกษาละ 1 วิชา) โดยกำหนดให้เป็นรายวิชาเลือกเสรี

หลักสูตรควรได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในโลกปัจจุบัน อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อตัวผู้เรียน

(4) ระดับอุดมศึกษา

ให้นำระบบสหกิจศึกษามาใช้กับหลักสูตรภาษาจีน จะช่วยให้หลักสูตรมีความเข้มข้นขึ้นเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง และทำให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนอย่างชัดเจน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับงานในสถานประกอบการจริง โดยสถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรให้มีเนื้อหาในการเตรียมพร้อมผู้เรียน เพื่อใช้ทักษะภาษาจีนสำหรับงานอาชีพ พร้อมกับมีหน่วยงานติดต่อประสานงานกับหน่วยงานหรือสถานประกอบการต่างๆ ที่จะรับนักศึกษาเข้าฝึกงาน

(5) การศึกษานอกระบบ

ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเนื้อหาของหลักสูตรควรสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

3.2.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านหลักสูตร โดยภาพรวม

ภาพรวมของแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีน คือควรมีหลักสูตรภาษาจีนแกนกลาง ที่สามารถใช้ร่วมกันทั้งประเทศได้ และจะสามารถแก้ปัญหาหลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่มีความต่อเนื่อง ขาดความเชื่อมโยงของแต่ละระดับได้

ขณะเดียวกัน หลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีน ควรจะมีการปรับเปลี่ยนในเรื่อง จำนวนคาบของเวลาเรียนให้มากขึ้น เพิ่มรายวิชาให้มีความหลากหลายน่าสนใจ พร้อมทั้งมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ

สำหรับระดับอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญในการนำความรู้ภาษาจีนเพื่องานอาชีพ มาสอนอย่างเป็นรูปธรรม โดยปรับเนื้อหาหลักสูตรให้มีการฝึกงานการใช้ภาษาจีนในสถานประกอบการ ก่อนจบการศึกษา

3.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีน ด้านสื่อการสอน

3.3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนแยกตามระดับชั้น และประเภทการศึกษา

(1) ระดับประถมศึกษา

- ควรจัดการอบรมให้ผู้สอนมีความรู้ในการจัดทำสื่อการสอน
- การเลือกใช้ตำราเรียนให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน และควรมีสื่อประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการเรียนภาษาจีน ได้มากยิ่งขึ้น

(2) ระดับมัธยมศึกษา

- หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการสร้างห้องปฏิบัติการทางภาษาจีนที่มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์พื้นฐานให้แก่โรงเรียนที่มีการเปิดสอนภาษาจีน เพื่อให้ทุกโรงเรียนสามารถพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนได้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพมากขึ้น
- ควรร่วมมือกับหน่วยงานด้านการศึกษาของประเทศจีนเพื่อผลิตสื่อการสอนภาษาจีนที่ทันสมัย หลากหลาย น่าสนใจ สอดแทรกวัฒนธรรมจีน และเข้ากับบริบทของผู้เรียนชาวไทย ซึ่งควรจะเป็นสื่อการสอนที่ประกอบแบบเรียนที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางฯ

(3) ระดับอาชีวศึกษา

- กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้มีแบบเรียนกลางสำหรับสถานศึกษาที่ไม่ได้จัดทำแบบเรียนของตนเอง พร้อมจัดทำคู่มือและสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกันสำหรับครูผู้สอน
- แบบเรียนกลางควรมีเนื้อหาเชื่อมต่อกับระดับการศึกษาอื่นๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสร้างห้องปฏิบัติการภาษาและห้องเรียนที่มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน

(4) ระดับอุดมศึกษา

- กระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนให้มีตำราเรียนภาษาจีนซึ่งเป็นตำราเรียนหลักในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ
- ควรให้ความสำคัญในการใช้สื่อการสอนภาษาจีนที่หลากหลายและทันสมัย

(5) การศึกษานอกระบบ

- ตำราเรียน ที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่เก่าและล้าสมัย จึงควรมีการพัฒนาสื่อการสอนที่มีความทันสมัย

3.3.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านสื่อการสอนโดยภาพรวม

ภาพรวมสำหรับแนวทางการพัฒนาด้านสื่อการสอน คือ ภาครัฐควรให้งบประมาณสนับสนุนการสร้างห้องปฏิบัติการทางภาษาในสถานศึกษาที่เปิดการสอนภาษาจีน เนื่องจากประเทศไทยดำเนินการสอนภาษาจีนในสภาพแวดล้อมที่ไม่มีการใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนไม่มีโอกาสการฝึกทักษะด้านการฟังและการพูดจากการดำเนินชีวิตประจำวันหรือจากสภาพแวดล้อมการสอนภาษาจีนในห้องปฏิบัติการทางภาษา จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะทั้งการฟังและการพูดอย่างเต็มที่ มีส่วนกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานกับการได้ฝึกปฏิบัติใช้ภาษาอย่างจริงจัง

ส่วนแนวทางการพัฒนาแบบเรียน กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้มีแบบเรียนภาษาจีนแกนกลางที่สามารถใช้ร่วมกันทั่วประเทศได้ ส่วนสถานศึกษาใดจะเพิ่มตำราใดให้เป็นไปตามความพร้อมของแต่ละที่

ควรพัฒนาด้านการทำสื่อการสอน ควรจัดให้มีการอบรมให้ครูผู้สอนสามารถผลิตสื่อประกอบการสอนได้เอง เพื่อจะได้สอดคล้องกับเนื้อหาการสอนมากที่สุด

3.4 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านผู้สอน

3.4.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนแยกตามระดับชั้นและประเภทการศึกษา

(1) ระดับประถมศึกษา

- ควรให้มีการจัดการอบรมเชิงเทคนิคด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่ผู้สอนภาษาจีน เนื่องจากผู้สอนภาษาจีนโดยส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตภายในประเทศ ไม่ได้เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูโดยตรง

- แนวทางการแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้สอนภาษาจีน ควรจะมีแนวทางการแก้ปัญหาในระยะสั้น คือ ควรคัดเลือกผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนด้านภาษาจีนโดยตรง และหากเป็นครูอาสาสมัครชาวจีนควรสื่อสารภาษาไทยง่ายๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันได้ ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาด้านผู้สอนในระยะยาว คือ ต้องพัฒนาศักยภาพผู้สอนภาษาจีนในปัจจุบันพร้อมกับการผลิตผู้สอนรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทนให้มากขึ้น

- การผลิตบุคลากรผู้สอนรุ่นใหม่ นั้น รัฐบาลควรส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตทางด้านผู้สอนภาษาจีนโดยเฉพาะ

- ควรมีการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสาขาวิชาเอกภาษาจีนที่มีผลการเรียนดีและมีความสนใจที่จะเป็นผู้สอนภาษาจีนได้เป็นครูสอนภาษาจีน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่สนใจเป็นครูเพิ่มขึ้น และควรจัดให้มีหลักสูตรอบรมการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างต่อเนื่อง

(2) ระดับมัธยมศึกษา

- หน่วยงานภาครัฐต้องเร่งผลิตครูสอนภาษาจีนชาวไทยให้มีจำนวนมากขึ้น โดยการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการมาเป็นครูสอนภาษาจีน โดยเฉพาะกับบัณฑิตที่จบสาขาวิชาภาษาจีนหรือการสอนภาษาจีน

- ในสถานศึกษาแต่ละแห่งควรมีครูผู้สอนชาวไทยประจำอยู่อย่างน้อย 1-2 คน หรือมีส่วนมากกว่าครูอาสาสมัคร เพื่อลดภาระงานของครูชาวไทย

- มีการตรวจสอบคุณสมบัติของครูอาสาสมัครอย่างเข้มงวด โดยหน่วยงานภาครัฐและสถานศึกษาที่ประสงค์จะรับครูอาสาสมัครจะต้องร่วมมือกันและมีมาตรการที่ชัดเจน

- หน่วยงานภาครัฐควรร่วมกับหน่วยงานของเงินจัดอบรมความรู้และเทคนิคการสอนให้แก่ครูชาวไทยและชาวจีนอย่างสม่ำเสมอ และให้ทุนสนับสนุนไปอบรมระยะสั้นหรือไปศึกษาต่อที่ประเทศจีน เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาตัวเองในเชิงวิชาการ

(3) ระดับอาชีวศึกษา

- สถานศึกษาควรลดการพึ่งพาครูอาสาสมัครจีนและพัฒนาศักยภาพของครูไทยและครูจีนประจำ
- หากจำเป็นต้องรับครูอาสาสมัครจีน ควรจัดให้มีระบบครูพี่เลี้ยง เพื่อช่วยเหลือและดูแลการสอนของครูอาสาสมัครอย่างใกล้ชิด
- ควรมีระบบการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนทั้งชาวไทยและชาวจีน โดยการสนับสนุนให้ครูไทยและครูจีนได้เข้าร่วมการประชุม อบรม และสัมมนาด้านการสอนภาษาจีน
- ให้ทุนการศึกษาครูผู้สอนชาวไทยเพื่อศึกษาต่อแบบระยะสั้นและระยะยาว ทั้งในและต่างประเทศ
- ส่งเสริมให้ผลิตงานวิชาการเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านภาษาจีน และจัดประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ในหมู่ครูภาษาจีนระดับอาชีวศึกษาระดับจังหวัด ภูมิภาค และประเทศ ทั้งนี้ เพื่อครูไทยและครูจีนประจำเหล่านี้จะได้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอาชีวศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

(4) ระดับอุดมศึกษา

- ควรส่งเสริมการทำงานวิชาการเพื่อการขอตำแหน่งวิชาการเพิ่มขึ้น
- แนวโน้มในอนาคตของการพัฒนาคุณภาพผู้สอน ตามแผนงานของสำนักงาน อันทันทีจะมีโครงการจัดให้มีการสอบใบรับรองคุณภาพการเป็นครูผู้สอนภาษาจีนในประเทศไทย ควรดำเนินการให้เป็นรูปธรรม

(5) การศึกษานอกระบบ

- ผู้สอนส่วนใหญ่ในสถานศึกษาเน้นการสอนภาษาจีนในภาคทฤษฎีมากกว่า การปฏิบัติ จึงควรจัดการอบรมผู้สอนภาษาจีนให้เน้นการสอนเชิงปฏิบัติเป็นหลัก เห็นความสำคัญของการฝึกทักษะการใช้ภาษา

3.4.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านผู้สอนโดยภาพรวม

- แนวทางการพัฒนาด้านผู้สอนภาษาจีนคือ การพยายามสร้างบุคลากรการสอนภาษาจีนที่เป็นชาวไทยให้มากขึ้น เพื่อที่จะสามารถรองรับการพัฒนาและการขยายตัวของสาขาวิชาภาษาจีนซึ่งมีผู้สนใจศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น ควรพึ่งพาครูอาสาสมัครชาวจีนให้น้อยลง เพื่อแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพการสอนทั้งระบบ
- ควรให้มีการจัดการอบรมด้านเทคนิคการสอนให้แก่ครูผู้สอนภาษาจีน หรือด้านความรู้เกี่ยวกับภาษาจีน หลักทฤษฎีการสอน ในประเทศไทยทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง

- ควรส่งเสริมการทำงานวิชาการของครูผู้สอนในทุกระดับชั้น โดยหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการควรให้ความสำคัญและประสานงานให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการทำงานวิชาการของครูผู้สอนภาษาจีนในทุกระดับชั้น พร้อมประสานงานด้านการเผยแพร่งานวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการสร้างบรรยากาศทางวิชาการให้กับวงการศึกษาด้านการเรียนการสอนภาษาจีนให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยอาจจัดในรูปแบบของอาศรมการวิจัย หรือการจัดกลุ่มทำงานมีผู้ที่มีความสามารถในการทำงานวิชาการมาเป็นพี่เลี้ยงให้กับผู้สอนที่สนใจ แต่ยังคงขาดประสบการณ์ในการทำงานวิชาการให้มีโอกาสเข้าร่วมงานเช่นนี้ เพื่อจะได้เป็นปัจจัยส่งเสริมและคุณภาพทางด้านวิชาการให้กับผู้สอนอย่างต่อเนื่อง และสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.5 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านผู้เรียน

3.5.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนแยกตามระดับชั้นและประเภทการศึกษา ดังนี้

(1) ระดับประถมศึกษา

- ควรให้ผู้สอนสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาจีน และชี้แนะให้ผู้เรียนได้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญในการเรียนภาษาจีน มีการสร้างแรงจูงใจในการจัดการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ เช่น การจัดทำหรือใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนให้หลากหลายและง่ายต่อการเรียนรู้

- การเรียนวิชาภาษาต่างประเทศทุกภาษาควรจัดให้มีจำนวนผู้เรียนต่อห้องไม่มากเกินไปเพื่อให้ผู้สอนสามารถดูแลผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง

(2) ระดับมัธยมศึกษา

- แนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนภาษาจีนคือ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน การสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาจีน และการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของภาษาจีนให้แก่ผู้เรียน เช่น จัดกิจกรรมหรือการฝึกปฏิบัติจริง โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน

- การปรับปรุงสื่อและอุปกรณ์การสอนให้ทันสมัยน่าสนใจ การสร้างแหล่งเรียนรู้ภาษาจีนที่ให้ผู้เรียนได้สามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง หรือการจัดกิจกรรมการแข่งขันทางด้านภาษาจีน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนรู้สึกว่ภาษาจีนมีความสำคัญและอยากเรียนรู้

- ควรให้ผู้เรียนได้เลือกภาษาจีนตามความสนใจและความถนัดที่แท้จริง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนที่ดี

- ควรมีการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีนของผู้เรียน แล้วแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มตามระดับความรู้

(3) ระดับอาชีวศึกษา

- สร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาให้มากขึ้น การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นการฝึกทักษะและปฏิบัติจริง สามารถช่วยสร้างสภาพแวดล้อมนี้ได้ เช่น การแข่งขันร้องเพลงจีน เทศกาลภาพยนตร์จีน ชมรมภาษาจีน เสียงตามสายภาษาจีน บอร์ดนิทรรศการแนะนำประเทศจีน กิจกรรมวัฒนธรรมในวันสำคัญต่างๆ ของประเทศจีน ค่ายภาษาจีนระหว่างสถาบัน

- กระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจและเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาจีน สิ่งทีใกล้เคียงที่สุดคือการศึกษาคู่ต่อและการทำงาน สถานศึกษาอาจเชิญศิษย์เก่าหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับที่สูงขึ้นหรือทำงานที่ต้องใช้ภาษาจีนมาแบ่งปันประสบการณ์แก่ผู้เรียน สถานศึกษาอาจจัดนิทรรศการจัดหางาน (Job Fair) โดยเชิญผู้ประกอบการต่างๆ ที่ต้องการหาผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีวศึกษาที่รู้ภาษาจีนเข้ามามีบทบาทสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน เป็นต้น

(4) ระดับอุดมศึกษา

- ลดความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสทางการศึกษา ระหว่างผู้เรียนในเมืองใหญ่และต่างจังหวัด

- ควรเพิ่มโอกาสการจัดการศึกษาในเมืองและต่างจังหวัดให้มีความเท่าเทียม

- ควรให้มีการตั้งเกณฑ์ของการปรับพื้นฐานความรู้ภาษาจีนของนักเรียนมัธยมศึกษาที่จะเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา โดยกำหนดระดับพื้นฐานความรู้ภาษาจีนว่าควรอยู่ในระดับใด เพื่อลดปัญหาพื้นฐานความรู้ทางภาษาจีนของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน

(5) การศึกษานอกระบบ

- ควรมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเพิ่มพูนทักษะด้านต่างๆ ได้ตามที่ต้องการ

3.5.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านผู้เรียนโดยภาพรวม

ภาพรวมของแนวทางการพัฒนาด้านผู้เรียนที่สำคัญคือ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน ซึ่งผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่นี้ เนื่องจากผู้เรียนจำนวนมากจะรู้สึกว่ภาษาจีนเรียนยาก ตัวอักษรจีนเขียนยาก ครูผู้สอนที่สอนวิชาภาษาจีนขั้นพื้นฐานจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยปรับทัศนคติของผู้เรียน

แนวการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน อาจใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น จัดแข่งขันคัดลายมือ ประกวดการพูดสุนทรพจน์จีน หรือให้ทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีผลการเรียนดี นอกจากจะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ยังมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิด

ทัศนคติที่ดีต่อภาษาจีนมากขึ้นอีกด้วย และควรให้โอกาสในการศึกษาที่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะการให้เห็นความสำคัญกับผู้เรียนในต่างจังหวัด ซึ่งอาจมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทางภาษาจีนได้น้อยกว่าผู้เรียนที่อยู่ในตัวเมือง

3.6 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

3.6.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนแยกตามระดับชั้นและประเภทการศึกษา ดังนี้

(1) ระดับประถมศึกษา

- กระทรวงศึกษาธิการควรตั้งองค์กรกลางในการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกประเทศ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ หน่วยงาน Hanban หน่วยงาน Qiaoban สถาบันขงจื่อ และห้องเรียนขงจื่อ ในการขอรับทุนสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้ไปศึกษาต่อ ณ ประเทศจีน หรือในการขอรับการสนับสนุนด้านสื่อการสอน หรือตำราเรียนต่างๆ

- ด้านความร่วมมือภายในประเทศระหว่างสถานศึกษาในสังกัด เช่น สมาคมครูสอนภาษาจีนแห่งประเทศไทย สมาคมครูจีนภาคเหนือ ชมรมโรงเรียนสอนภาษาจีนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรขอการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านการสอนภาษาจีน

(2) ระดับมัธยมศึกษา

- ศูนย์เครือข่ายฯ ซึ่งมีกระจายอยู่ตามภูมิภาคทั่วประเทศ ควรจะขยายความร่วมมือและการสนับสนุนไปยังโรงเรียนที่อยู่ในรัศมีที่ช่วยเหลือได้ อีกทั้งต้องสร้างความเข้มแข็งด้านความร่วมมือภายในเครือข่าย โดยการเพิ่มความร่วมมือให้มีความหลากหลายและต่อเนื่อง และขยายความร่วมมือไปยังเครือข่ายอื่นๆ ต่อไป

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) หรือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรมีบทบาทในการเป็นหน่วยงานกลางในการแจ้งความประสงค์ของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการติดต่อประสานงานในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการให้ทราบความต้องการของฝ่ายไทย ในการเจรจาความร่วมมือและความช่วยเหลือในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนที่สถานศึกษาต้องการกับทางกระทรวงศึกษาธิการของจีน ให้มีแนวทางที่หลากหลายและต่อเนื่องในทุกๆ ด้าน

(3) ระดับอาชีวศึกษา

- ควรสร้างความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการของประเทศจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ หรือฮันบัน (Hanban) ให้มากขึ้น

เน้นการสนับสนุนด้านสื่อการเรียนการสอนภาษาจีน หลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญ และทุนการศึกษา เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน หลักสูตร และศักยภาพของครูไทยและครูจีนประจำ

- ควรแนะนำช่องทางหรือเป็นตัวกลางในการสร้างความร่วมมือกับสถาบันอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัยของประเทศจีนให้สถานศึกษาไทย เพื่อจะได้สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันด้วยกันเองในรูปแบบการส่งนักเรียนไปฝึกงาน หรือการแลกเปลี่ยนนักเรียนและครู เป็นต้น

- ความร่วมมือกับหน่วยงานภายในประเทศ สถานศึกษาควรสร้างความร่วมมือกับสถาบันอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัยอื่นในจังหวัดหรือภูมิภาคเดียวกัน เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนซึ่งกันและกัน

- ควรทำความร่วมมือกับผู้ประกอบการ สมาคม หรือองค์กรเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มโอกาสการทำงานของผู้เรียน

(4) ระดับอุดมศึกษา

ความร่วมมือในระดับหน่วยงานระหว่างประเทศ ปัจจุบันมีความร่วมมือด้านการศึกษาของประเทศไทยและประเทศจีนเพิ่มมากขึ้น ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดก็คือ ความร่วมมือในการจัดตั้งสถาบันขงจื่อระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและจีน

(5) การศึกษานอกระบบ

- การทำโครงการความร่วมมือกับสถาบันขงจื่อในประเทศไทย จะทำให้ได้ครูผู้สอนมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้กับสถาบัน ซึ่งครูผู้สอนเหล่านี้จะสามารถสอนภาษาจีนในระดับสูงได้

- จัดทำศูนย์อบรมครูสอนภาษาจีน อบรมผู้สอนภาษาจีนชาวไทยที่สอนภาษาจีนในโรงเรียนรัฐบาล

3.6.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นโดยภาพรวม

ภาพรวมของการพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศในระบบการศึกษาทั้งระบบด้านการสอนภาษาจีนในปัจจุบัน ควรจะมีหน่วยงานกลาง เช่น กระทรวงศึกษาธิการจัดฝ่ายประสานงานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายนอก และเป็นหน่วยงานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทุนการศึกษา รวมถึงการแนะนำองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ในต่างประเทศที่มีโครงการความร่วมมือ เพื่อสถานศึกษาต่างๆ จะได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างเท่าเทียมกัน

บทที่ 4

จุดเด่นและข้อมูลใหม่

จากผลงานวิจัยการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนการสอนภาษาจีนใหม่ในประเทศไทย

ข้อมูลจากผลการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ได้พบจุดเด่นและข้อมูลใหม่ที่น่าสนใจในแต่ละระดับชั้นการศึกษา ดังนี้

4.1 ระดับประถมศึกษา

ข้อมูลจากผลงานวิจัยในแต่ละระดับประถมศึกษา (หทัย แซ่เจี๋ย : 2559) ได้นำเสนอข้อมูลใหม่ในส่วนของการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลของโรงเรียนสอนภาษาจีนในระดับประถมศึกษาของประเทศไทย โดยแบ่งโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีนในระดับประถมศึกษาออกเป็น 4 ประเภท ตามสังกัดของหน่วยงานที่แตกต่างกัน

4.1.1 ประเภทของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในประเทศไทยที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนแบ่งตามต้นสังกัด 4 ประเภท ดังนี้

- (1) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
- (2) โรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
- (3) โรงเรียนนโยบายพิเศษ (โรงเรียนสอนภาษาจีน) ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
- (4) โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.)

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนที่สอนภาษาจีนในประเทศไทยของแต่ละหน่วยงานในสังกัด
(หทัย แซ่เจี๋ย : 2559)

| หน่วยงานในสังกัด | ส่วนกลาง (แห่ง) | ภูมิภาค (แห่ง) |
|---------------------------|-----------------|----------------|
| 1. สพฐ. | 11 | 63 |
| 2. สช. โรงเรียนสอนภาษาจีน | 20 | 72 |
| 3. สช. โรงเรียนเอกชน | 57 | 81 |
| 4. กทม. | 443 | - |
| รวมทั้งหมด | 531 | 216 |
| | 747 | |

ผู้วิจัยในระดับประถมศึกษาได้นำเสนอข้อมูลและภาพรวมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนทั้ง 4 ประเภทนี้ในด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร ผู้สอน และผู้เรียน โดยเฉพาะในส่วนของข้อมูลการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครนั้นเป็นข้อมูลใหม่สำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษา

ปัจจุบัน สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร มีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้เรียนรู้ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพิ่มอีกภาษาหนึ่ง นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ ซึ่งโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินโครงการตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปีระยะที่ 1 (พ.ศ. 2556-2560) ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 “มหานครสำหรับทุกคน” ในประเด็นยุทธศาสตร์ย่อยที่ 3.3

จากยุทธศาสตร์ดังกล่าวจึงนำมาสู่โครงการการเรียนสอนภาษาจีนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันได้ดำเนินโครงการใน 2 รูปแบบด้วยกัน คือ

(1) โครงการสอนภาษาจีนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 438 แห่ง ได้จัดให้มีการเรียนการสอนภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร จัดสอนสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมงต่อ 1 ห้องเรียนโดยเริ่มสอนภาษาจีนตั้งแต่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป

(2) โครงการโรงเรียนสองภาษาหลักสูตรไทย-จีน จำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 14 แห่ง ในพื้นที่ 14 เขต ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งโครงการนี้ดำเนินการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาจีนในการสื่อสารตลอดหลักสูตรใน 5 วิชาหลัก คือ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา ศิลปะ และภาษาจีน

นอกจากนี้ ข้อมูลที่น่าสนใจในด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา ที่เปิดดำเนินการหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนเกี่ยวกับการมอบหมายผู้รับผิดชอบในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของแต่ละสถานศึกษามีข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนี้

4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบการวางแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 2 ผู้รับผิดชอบการวางแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียน
(หทัย แสงเจีย : 2559)

| รายละเอียด | โรงเรียนในสังกัด / จำนวน (ร้อยละ) | | | |
|--------------------------------|-----------------------------------|--------------------|---------------|---------|
| | สพฐ. | สช. | | กทม. |
| | | โรงเรียนสอนภาษาจีน | โรงเรียนเอกชน | |
| ผู้บริหารโรงเรียน | 47 (8) | 10 (5) | 22 (11) | 4 (1) |
| ฝ่ายวิชาการภาษาจีน | 24 (4) | 26 (13) | 39 (19) | 40 (10) |
| หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ | 35 (6) | 22 (11) | 14 (7) | 20 (5) |
| ครูสอนภาษาจีน | 29 (5) | 16 (8) | 49 (24) | 20 (5) |
| อาสาสมัครชาวจีน | 12 (2) | 30 (15) | 0 | 28 (7) |
| อื่นๆ | 6 (1) | 2 (1) | 0 | 0 |
| ไม่ระบุข้อมูล | 0 | 12 (6) | 2 (1) | 0 |

ข้อมูลจากตารางที่ 2 แสดงผลให้เห็นว่าสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยทั่วไปมอบหมายการวางแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้กับบุคคลต่างๆ เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการภาษาจีน หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ครูสอนภาษาจีน และอาสาสมัครชาวจีน แตกต่างกันไป ดังรายละเอียดของข้อมูลต่อไปนี้ คือ

(1) โรงเรียนในสังกัด สพฐ.

มอบหมายให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบการวางแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียน มีสัดส่วนสูงที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 47

(2) โรงเรียนในสังกัด สช. (โรงเรียนสอนภาษาจีน)

มอบหมายให้อาสาสมัครชาวจีนเป็นผู้รับผิดชอบการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน มีสัดส่วนสูงที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 30

(3) โรงเรียนในสังกัด สช. (โรงเรียนเอกชน)

มอบหมายให้ครูสอนภาษาจีนเป็นผู้รับผิดชอบการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน มีสัดส่วนสูงที่สุดโดยคิดเป็นร้อยละ 49

(4) โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

มอบหมายให้ฝ่ายวิชาการภาษาจีนเป็นผู้รับผิดชอบการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน มีสัดส่วนสูงที่สุดโดยคิดเป็นร้อยละ 40

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาที่มีการเรียนการสอนภาษาจีน จะมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการวางแผนการสอนภาษาจีนที่แตกต่างกัน ซึ่งข้อมูลส่วนนี้ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงระบบการบริหารจัดการในระดับนโยบายและการวางแผนในระดับประถมศึกษาของประเทศไทยที่ขาดความเป็นเอกภาพ

นอกเหนือจากข้อมูลดังกล่าวแล้ว ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการบริหารจัดการที่ขาดเอกภาพอย่างเป็นรูปธรรม คือ ผู้วิจัยในระดับประถมศึกษาได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการโทรศัพท์สัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษาในสังกัดต่างๆ เช่น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสังกัด สพฐ. ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาจีนว่า ปัจจุบันสถานศึกษาบางแห่งได้ว่าจ้างให้บริษัทเอกชนภายนอกเข้ามาเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการเกี่ยวกับกระบวนการของการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งระบบ ตั้งแต่การจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลรวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาจีน

4.2 ระดับมัธยมศึกษา

ข้อมูลจากผลงานวิจัยในเล่มระดับมัธยมศึกษา (ภูวกร ฉัตรบำรุงสุข : 2559) มีการนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจหลายประเด็น เช่น การรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตที่ผ่านมา

ข้อมูลในระดับมัธยมศึกษา ได้สรุปให้เห็นว่าในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา หลังจากได้มีนโยบายการเปิดสอนภาษาจีนอย่างเสรีในทุกระดับชั้นการศึกษา มีการสะท้อนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนด้านต่างๆ ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และบางปัญหาก็เกิดขึ้นในหลายพื้นที่และเป็นปัญหามาโดยตลอด นอกจากนี้ ยังมีการเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีน โดยได้นำเสนอข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

4.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับภาพรวมของปัญหาในด้านปัจจัยหลักๆ ของกระบวนการเรียนการสอนภาษาจีน 5 ด้าน พร้อมทั้งมีข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาดังแต่งานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา จึงทำให้เห็นว่าปัญหาต่างๆ ยังไม่ได้รับการแก้ไข

(1) ด้านหลักสูตร

- โรงเรียนไม่จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร
- การจัดทำสาระหลักสูตร ไม่ได้วิเคราะห์สภาพความต้องการของผู้เรียน และการนำไปใช้จริง ทำให้สาระการเรียนรู้ไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นและไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง

- หลักสูตรการสอนไม่ชัดเจน มีการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศเป็นแกนกลางซึ่งไม่เหมาะสมกับผู้เรียนชาวไทย

- กระทรวงศึกษาธิการควรมีหลักสูตรแกนกลางที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอน พร้อมจัดทำคู่มือและอบรมการใช้หลักสูตรให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

- กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีน้อย ไม่หลากหลาย และขาดงบประมาณสนับสนุนการทำกิจกรรมให้ผู้เรียน

- ควรมีการวัดผลและประเมินผลวิชาภาษาจีนที่เป็นมาตรฐาน มีข้อสอบที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ

- เวลาเรียนภาษาจีนไม่เพียงพอ

(2) ด้านครูผู้สอน

- ครูมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาจัดทำแผนการสอน การผลิตสื่อการสอน และทำงานไม่ทันตามกำหนด

- ครูไม่พึงพอใจในหน้าที่การทำงานที่ ทำ ขาดความกระตือรือร้นในการทำงานและหาความรู้เพิ่มเติม จึงควรสร้างศรัทธาและขวัญกำลังใจให้กับครู และดูแลเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

- ครูขาดประสบการณ์และทักษะการสอนควรพัฒนาความรู้ความสามารถของครูให้มากขึ้น

- ครูไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน

- ครูขาดงบประมาณและทุนทรัพย์ในการศึกษาต่อและฝึกอบรม ควรสนับสนุนให้มีการไปศึกษาต่อ อบรมสัมมนา หรือมีการแลกเปลี่ยนครูผู้สอน

- ครูอาสาสมัครไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้ และไม่สามารถปรับตัวให้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนได้

- ขาดครูชาวไทยที่มีความรู้ภาษาจีน ควรมีครูสอนภาษาจีนชาวไทยประจำการที่โรงเรียน

(3) ด้านสื่อการเรียนการสอน

- สื่อการเรียนการสอน เช่น แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบ มีไม่เพียงพอ
- สื่อการเรียนการสอนขาดความหลากหลาย ไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
- โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอน
- สื่อการเรียนการสอน เช่น แบบเรียน ไม่ตรงกับความต้องการของครู และ

นักเรียน ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และไม่สอดคล้องกับข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย

(4) ด้านผู้เรียน

- ความสนใจและความตั้งใจในการเรียนวิชาภาษาจีนของผู้เรียนค่อนข้างต่ำ
 - ควรส่งเสริมให้นักเรียนใส่ใจในการเรียนภาษาจีน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาจีน
- สร้างแรงจูงใจและเป้าหมายในการเรียนให้แก่ผู้เรียน
- ระดับพื้นฐานภาษาจีนของนักเรียนไม่เท่ากัน

(5) ด้านการบริหารจัดการ

- รัฐบาลควรส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนให้มีความต่อเนื่องทุกระดับชั้น
- ผู้บริหารบางโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญด้านนโยบายการเรียนการสอนภาษาจีน
- ปัญหาด้านการบริหารจัดการเป็นปัญหามากที่สุดในการจัดการเรียนการสอน

ภาษาจีน

- โรงเรียนเอกชนควรมีโครงการที่ร่วมมือกับ สพฐ. ในการวางแผนดำเนินงานพัฒนาในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันที่เกิดกับนักเรียน

4.2.2 การนำเสนอข้อมูลยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษา

ในงานวิจัยระดับมัธยมศึกษา ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาว่า ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งมีทั้งยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมทุกระดับการศึกษาและยุทธศาสตร์เฉพาะของระดับการศึกษาหนึ่งๆ สำหรับการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัศึกษานั้น จะจัดอยู่ในยุทธศาสตร์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับระดับประถมศึกษา เช่น

(1) ประเด็นยุทธศาสตร์และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนรู้ภาษาจีน พ.ศ. 2548-2549

ยุทธศาสตร์นี้มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศที่สองให้เป็นระบบโดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สาระสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังต่อไปนี้

- ด้านนโยบาย
- ด้านหลักสูตร
- ด้านสื่อการเรียนการสอน
- ด้านครูผู้สอน
- ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น
- ด้านวิจัย
- ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

(2) แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (พ.ศ. 2549-2553)

เป็นยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมการเรียนการสอนภาษาจีนทุกระดับการศึกษา มีการศึกษาสภาพปัญหาและการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในขณะนั้น ก่อนการกำหนดยุทธศาสตร์มีการกำหนดเป้าหมายที่เป็นตัวเลขชัดเจน มีการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานอย่างละเอียด มีงบประมาณในการดำเนินงานที่สูง มีระยะเวลาในการดำเนินงานที่เหมาะสม และจัดทำขึ้นโดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน โดยมีคณะทำงานเสนอแผนยุทธศาสตร์ปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาจีนของกระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าภาพหลัก ในการจัดทำมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 8 หน่วยงานร่วมปรับปรุงและให้ข้อเสนอแนะ และสุดท้ายได้รับมติเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2549 ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในสังคมเศรษฐกิจยุคปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ในด้านต่างๆ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน
- เป้าหมายในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน
- งบประมาณในการดำเนินงาน
- กลยุทธ์การดำเนินงาน

(3) นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาจีน พ.ศ. 2557

นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาจีน พ.ศ. 2557 เป็นนโยบายตามประกาศ “นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาจีน” สำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะ เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2557 สาระสำคัญของนโยบายดังกล่าวมี 6 มาตรการ ได้แก่

- มาตรการที่ 1 การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนโดยให้เริ่มสอนภาษาจีนได้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (หรือตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หากมีความพร้อม)
- มาตรการที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนอย่างต่อเนื่อง โดยสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร และแนวทางการทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้
- มาตรการที่ 3 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนภาษาจีน โดยให้ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ปรับใหม่
- มาตรการที่ 4 การวัดและประเมินผล โดยให้มีการประเมินความสามารถใช้ภาษาจีนของผู้เรียนด้วยเครื่องมือประเมินที่ได้มาตรฐานระดับสากล หรือใช้ข้อสอบกลางที่พัฒนาโดย สพฐ. ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
- มาตรการที่ 5 การพัฒนาครูสอนภาษาจีนโดยสำรวจข้อมูลพื้นฐานและจัดทำฐานข้อมูลของครูผู้สอนเพื่อวางแผนอัตรากำลัง
- มาตรการที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน โดยให้มีคณะกรรมการควบคุมคุณภาพทั้งระดับ สพฐ. ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา

4.3 ระดับอาชีวศึกษา

ข้อมูลจากผลงานวิจัยระดับอาชีวศึกษา (กำพล ปิยะศิริกุล : 2559) ได้นำเสนอข้อมูลใหม่ที่มีความน่าสนใจคือ การจัดทำกรณีศึกษาของสถานศึกษาในระดับอาชีวศึกษา 6 แห่ง ข้อมูลในส่วนนี้ นำเสนออยู่ในส่วนของ (ภาคผนวก1, 2, 3, 4, 5, 6) ซึ่งประกอบไปด้วย

- โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ
- วิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรพณิชยการ และวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ
- วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์
- วิทยาลัยพณิชยการเซตุน
- วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา

กรณีศึกษาทั้ง 6 แห่งนี้ มีการนำเสนอข้อมูลด้านการเรียนการสอนภาษาจีน สื่อการเรียนการสอน บุคลากรผู้สอนวิชาภาษาจีน ด้านกิจกรรมภาษาและวัฒนธรรมจีน และความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เป็นต้น ซึ่งข้อมูลในส่วนของกรณีศึกษามีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

4.3.1 กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ

ข้อมูลกรณีศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ (Assumption Commercial College หรือ ACC) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2481 เป็นโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลและเป็นโรงเรียนพาณิชยแห่งแรกในประเทศไทยที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอนในสมัยเริ่มแรก โรงเรียนมีนโยบายฝึกฝนนักเรียนให้มีความรู้ด้านธุรกิจและภาษาอังกฤษเป็นหลัก ต่อมาเนื่องจากผู้บริหารเห็นความสำคัญของภาษาจีน จึงเริ่มจัดการเรียนการสอนภาษาจีนขึ้นในปี พ.ศ. 2539 ด้วยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศจีน

ข้อมูลของกรณีศึกษาระบุว่า ในด้านกิจกรรมภาษาและวัฒนธรรมจีนเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นอย่างมากและในขณะเดียวกันโรงเรียนก็มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นอย่างกว้างขวาง ดังนั้น กิจกรรมด้านภาษาและวัฒนธรรมจีนที่โรงเรียนจัดขึ้นจึงมีจำนวนมาก มีความต่อเนื่องและมีความหลากหลาย เช่น กิจกรรมเทศกาลวันไหว้บ๊ะจ่างวันตรุษจีน การแข่งพูดสุนทรพจน์ Chinese Bridge การแข่งหมากล้อม การแข่งเขียนพู่กันจีน การแข่งตอบคำถามเกี่ยวกับตัวอักษรจีน การประกวดแผนการสอนและเทคนิคการสอนของอาจารย์อาสาสมัครชาวจีน ค่ายภาษาและวัฒนธรรมจีนสำหรับนักเรียน ค่ายภาษาและวัฒนธรรมจีนสำหรับอาจารย์โรงเรียนอาชีวศึกษา โครงการอบรมภาษาจีนสำหรับอาจารย์โรงเรียนอาชีวศึกษา โครงการอบรมอาจารย์อาสาสมัครชาวจีน โครงการอบรมภาษาจีนสำหรับนักศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) โครงการอบรมภาษาจีนสำหรับบุคคลภายนอก โครงการสอนภาษาจีนให้นักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล เป็นต้น

นอกจากนี้ สถานศึกษาแห่งนี้ยังมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก พบว่า โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการได้รับเกียรติให้จัดตั้งห้องเรียนขงจื่อเมื่อปี พ.ศ. 2552 และต่อมาในปี พ.ศ. 2553 ได้มีความร่วมมือกับโรงเรียนมัธยมฉงฮว่า เทียนจิน สาธารณรัฐประชาชนจีน (Tianjin Chonghua High School)

สถานศึกษาแห่งนี้ยังได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติหรือฮันบัน (Hanban) เป็นอย่างมาก ทั้งด้านหนังสือเรียน สื่อการเรียนการสอนและอาจารย์อาสาสมัครชาวจีน นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีความร่วมมือกับโรงเรียนวังไกลกังวล โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม โรงเรียนอัสสัมชัญหลักสูตรภาษาอังกฤษ โรงเรียนเซนต์หลุยส์ศึกษา โรงเรียนเซนต์หลุยส์ฉะเชิงเทรา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยามหาวิทยาลัยครุศาสตร์เทียนจิน (Tianjin Normal University) มหาวิทยาลัยครุศาสตร์กวางสี

(Guangxi Normal University) มหาวิทยาลัยฝูโจว (Fuzhou University) และมหาวิทยาลัยเซี่ยเหมิน (Xiamen University) เป็นต้น

4.3.2 กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรพณิชยการ และวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ

ข้อมูลกรณีศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรพณิชยการ และวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ ได้แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาในสายอาชีวศึกษาทั้ง 2 แห่งนี้ ได้ให้ความสำคัญในด้านการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นอย่างดี ทำให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในด้านกิจกรรมภาษาและวัฒนธรรมจีน โดยส่งนักเรียนเข้าแข่งขันพูดสุนทรพจน์ภาษาจีนระดับอาชีวศึกษาในเดือนมกราคม พ.ศ. 2559 และได้รับรางวัลชนะเลิศของประเทศไทย

การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรพณิชยการ (รอบเช้า) ได้เปิดสอนภาษาจีนสำหรับนักเรียนระดับ ปวช. ปี 2 สาขาวิชาการบัญชี การขาย การเลขานุการ และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

วิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ (รอบบ่าย) เปิดสอนภาษาจีนให้นักเรียนระดับ ปวช. ปี 2 สาขาวิชาการบัญชี การขาย และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ เรียนเป็นวิชาเลือกเสรี 2 วิชา คือภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 1 และภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 2 วิชาละ 1 หน่วยกิต เรียนสัปดาห์ละ 2 คาบ

ในด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น วิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรพณิชยการและวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเหอโจว (Hezhou University) เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน ความร่วมมือจะปรากฏในรูปของการที่วิทยาลัยฯ ส่งนักเรียนไปศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจีนประมาณ 2-3 สัปดาห์ ในช่วงปิดภาคการศึกษาฤดูร้อน ครั้งละประมาณ 10 คน โดยนักเรียนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง และมหาวิทยาลัยเหอโจวจะจัดส่งนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยมาฝึกสอนภาษาจีนที่วิทยาลัยเป็นการแลกเปลี่ยน

4.3.3 กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์

กรณีศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ มีข้อมูลที่น่าสนใจคือ สถานศึกษาแห่งนี้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบทวิภาคี ซึ่งเป็นการเรียนการสอนโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ กำหนดให้ผู้เรียนเรียนทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการตลอดระยะเวลาในหลักสูตร ปัจจุบันเปิดสอนเฉพาะระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในสาขาวิชาธุรกิจค้าปลีกและไฟฟ้ากำลัง

สำหรับข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนั้น ข้อมูลจากงานวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างมาก เนื่องจากมีการกำหนดให้นักเรียนสาขาวิชาธุรกิจค้าปลีกได้เรียนภาษาจีนมากเป็นพิเศษถึง 4 วิชา

วิชาละ 2 หน่วยกิต โดยเรียน 4 ชั่วโมง/สัปดาห์/วิชา ซึ่งนับว่ามากกว่าเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กำหนดไว้ในหลักสูตร นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันภาษาจีนในรูปแบบต่างๆ อยู่เป็นประจำ

4.3.4 กรณีศึกษาวิทยาลัยพณิชยการเซตุน

กรณีศึกษาของวิทยาลัยพณิชยการเซตุน ข้อมูลจากงานวิจัยในระดับอาชีวศึกษา ได้สะท้อนให้เห็นปัญหาที่เด่นชัดที่สุดของการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอาชีวศึกษาคือ ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนภาษาจีน และในที่สุดสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนนโยบายการสอนภาษา ต่างประเทศ โดยเน้นให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียวและยกเลิกการเรียนการสอนภาษาจีน

จากข้อมูลที่ค้นพบ วิทยาลัยพณิชยการเซตุนเปิดสอนภาษาจีนมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโรงเรียนในปี พ.ศ. 2500 แต่ไม่มีความต่อเนื่องเพราะขาดแคลนครูผู้สอนภาษาจีน ปัจจุบันเปิดสอนรายวิชาภาษาจีนให้นักเรียนระดับ ปวช. ในทุกสาขาวิชา เรียนเป็นวิชาเลือกเสรี 2 วิชา คือภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 1 และภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 2 วิชาละ 1 หน่วยกิต เรียนสัปดาห์ละ 2 คาบ

ตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป วิทยาลัยจะยกเลิกรายวิชาภาษาจีนออกจากหลักสูตรทุกสาขาวิชา (ยกเว้นนักเรียน ปวช. สาขาวิชาการบัญชีที่กำลังศึกษาอยู่) เพื่อไปเพิ่มจำนวนชั่วโมงเรียนให้รายวิชาภาษาอังกฤษ เนื่องจากมีนโยบายเน้นภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศหลัก

4.3.5 กรณีศึกษาวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี

กรณีศึกษาของวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี มีความน่าสนใจในประเด็นที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนของวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ซึ่งเปิดสอนภาษาจีนมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโรงเรียนในปี พ.ศ. 2500 เพียงแต่สอนเป็นภาษาจีนแต่จีวไม่ใช้ภาษาจีนกลาง และมีช่วงเวลาที่หยุดสอนภาษาจีนไปประมาณ 10 ปี หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2545 กลับมาเปิดสอนใหม่โดยสอนเป็นภาษาจีนกลาง ใช้ตัวอักษรจีนแบบย่อและระบบการถอดเสียงแบบพินอิน โดยเริ่มเปิดสอนให้นักเรียนระดับ ปวช. สาขาวิชาการบัญชี ต่อมาในปี พ.ศ. 2552 สอนเพิ่มให้นักเรียนระดับ ปวช. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

ปัจจุบันปีการศึกษา 2558 วิทยาลัยพณิชยการธนบุรีเปิดสอนรายวิชาภาษาจีนให้นักเรียนระดับ ปวช. ปี 2 สาขาวิชาการบัญชี 7 กลุ่ม จำนวนกว่า 200 คน และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ 8 กลุ่ม จำนวนกว่า 200 คน รวมกว่า 400 คน เรียนเป็นวิชาเลือกเสรี 2 วิชา คือภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 1 (ภาคการศึกษาต้น) และ ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 2 (ภาคการศึกษาปลาย) วิชาละ 1 หน่วยกิต เรียนสัปดาห์ละ 2 คาบ

นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ภาษาจีนภายในสถานศึกษา มีกิจกรรมที่น่าสนใจมากคือ “ภาษาจีนวันละคำ” โดยครูผู้สอนจะกำหนดให้นักเรียนในชมรมภาษาจีนผลิตกันออกมาแนะนำคำศัพท์ภาษาจีนและตัวอย่างประโยควันละ 1 คำ ที่หน้าเสาธงในตอนเช้าแถวเคารพธงชาติตอนเช้า นักเรียนมีหน้าที่หาคำศัพท์และแต่งประโยคหรือบทสนทนา ส่วนครูผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ช่วยตรวจแก้ไขประโยคหรือบทสนทนา กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการขวนขวายหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในที่ประชุมชน และยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ภาษาจีนภายในสถานศึกษาอีกด้วย และเมื่อถึงปลายภาคการศึกษา นักเรียนในชมรมภาษาจีนยังได้ร่วมกันทำวิจัยสรุปกิจกรรมดังกล่าวเพื่อส่งสถานศึกษาอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลในด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นของวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี โดยมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยครุศาสตร์ Guangxi (Guangxi Normal University) มีการวางแผนที่จะสร้างความร่วมมือแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการศึกษาต่อและการฝึกงานเพื่อหาประสบการณ์

4.3.6 กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา

การศึกษาวิจัยกรณีศึกษาที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา ได้นำเสนอข้อมูลใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับด้านความร่วมมือกับหน่วยงานในต่างประเทศ เนื่องจากสถานศึกษาแห่งนี้มีความร่วมมือกับสถานศึกษาของไต้หวัน โดยผู้บริหารของมหาวิทยาลัยหมิงเต้า (Ming Dao University) สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ได้เคยเดินทางมาเยี่ยมชมการเรียนการสอนของนักศึกษาสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ และแสดงเจตจำนงให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภาไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยหมิงเต้า นอกจากนี้ ผู้บริหารของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภายังได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานที่มหาวิทยาลัยหมิงเต้า และยังมีโครงการความร่วมมือแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการศึกษาต่อและการฝึกงานเพื่อหาประสบการณ์ ซึ่งโครงการความร่วมมือดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารทั้งสองฝ่ายเป็นอย่างดี

4.4 ระดับอุดมศึกษา

ข้อมูลจากผลงานวิจัยในเล่มระดับอุดมศึกษา (นริศ วศินานนท์ : 2559) ได้นำเสนอข้อมูลใหม่ที่มีความน่าสนใจคือ ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 58 แห่ง ในประเทศไทยที่เปิดดำเนินการหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีน ดังข้อมูลตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 สถาบันอุดมศึกษากับหลักสูตรภาษาจีนที่เปิดสอน
(ข้อมูลสำรวจเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2558)

| ลำดับ ที่ | ชื่อมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย | หลักสูตร | คณะวิชา |
|--------------|---|--|--|
| 1 | มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 2 | จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย | ภาษาจีน | คณะอักษรศาสตร์ |
| 3 | มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ | ภาษาจีน | คณะศิลปศาสตร์ |
| 4 | มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 5 | มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตกำแพงแสน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร) | ภาษาจีน ภาษาจีนธุรกิจ วิชาเลือกภาษาจีน ในหมวดการศึกษาทั่วไป | คณะมนุษยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ |
| 6 | มหาวิทยาลัยขอนแก่น | ภาษาจีน การสอนภาษาจีนใน ฐานะภาษาต่างประเทศ | คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ |
| 7 | มหาวิทยาลัยรามคำแหง | ภาษาจีน การสอนภาษาจีน การสอนภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการศึกษา นานาชาติ |
| 8 | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 9 | มหาวิทยาลัยนเรศวร | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 10 | มหาวิทยาลัยทักษิณ | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 11 | มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ | ภาษาจีน | คณะศิลปศาสตร์ |
| 12 | มหาวิทยาลัยพายัพ | ภาษาและวัฒนธรรมจีน | คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ |
| 13 | มหาวิทยาลัยบูรพา | ภาษาจีน การสอนภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ |
| 14 | มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี | ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร | คณะศิลปศาสตร์ |
| 15 | มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ | ภาษาจีน | คณะศิลปศาสตร์ |

ตารางที่ 3 สถาบันอุดมศึกษากับหลักสูตรภาษาจีนที่เปิดสอน
(ข้อมูลสำรวจเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2558) (ต่อ)

| ลำดับ ที่ | ชื่อมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย | หลักสูตร | คณะวิชา |
|--------------|--|--|---|
| 16 | มหาวิทยาลัยพะเยา | ภาษาจีน | คณะศิลปศาสตร์ |
| 17 | มหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์) มหาวิทยาลัยศิลปากร (เพชรบุรี) | ภาษาจีน ภาษาจีน วิชาเลือกของคณะ การจัดการท่องเที่ยว และการจัดการตลาด | คณะอักษรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาการ จัดการ |
| 18 | มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง | ภาษาและวัฒนธรรมจีน การสอนภาษาจีน จีนศึกษา | สำนักวิชาจีนวิทยา |
| 19 | มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี | วิชาเลือกเสรี | |
| 20 | มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย | ภาษาจีน | สถาบันภาษา |
| 21 | วิทยาลัยนานาชาติปริดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ | จีนศึกษา | วิทยาลัยนานาชาติฯ |
| 22 | วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 23 | มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ | ภาษาจีน การสอนภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ |
| 24 | มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 25 | มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 26 | มหาวิทยาลัยราชภัฏจอมบึง เพชรบุรี | ภาษาจีน การสอนภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ |
| 27 | มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี | ภาษาจีน ภาษาจีนธุรกิจ | คณะมนุษยศาสตร์ คณะกรรมการท่องเที่ยว นานาชาติ |
| 28 | มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย | ภาษาจีน การสอนภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ คณะครุศาสตร์ |

ตารางที่ 3 สถาบันอุดมศึกษากับหลักสูตรภาษาจีนที่เปิดสอน
(ข้อมูลสำรวจเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2558) (ต่อ)

| ลำดับ ที่ | ชื่อมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย | หลักสูตร | คณะวิชา |
|--------------|---|-----------------------------------|----------------------------------|
| 29 | มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์ | การสอนภาษาจีน ภาษาจีนธุรกิจ | คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติ |
| 30 | มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา | การสอนภาษาจีน | คณะครุศาสตร์ |
| 31 | มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ | ภาษาจีน การสอนภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ คณะครุศาสตร์ |
| 32 | มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย | การสื่อสารภาษาจีน-อังกฤษ | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 33 | มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร | ภาษาจีน การสอนภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ คณะครุศาสตร์ |
| 34 | มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 35 | มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 36 | มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 37 | มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 38 | มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 39 | มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 40 | มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 41 | มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ |
| 42 | มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช | วิชาเลือกเสรี | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 43 | มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพิตรพิมุขจักรวรรดิ | ภาษาจีน | คณะศิลปศาสตร์ |
| 44 | มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี | วิชาภาษาต่างประเทศ | คณะศิลปศาสตร์ |
| 45 | มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีล้านนา เชียงใหม่ | ภาษาจีน ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร | ศิลปศาสตร์ |

ตารางที่ 3 สถาบันอุดมศึกษากับหลักสูตรภาษาจีนที่เปิดสอน
(ข้อมูลสำรวจเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2558) (ต่อ)

| ลำดับ ที่ | ชื่อมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย | หลักสูตร | คณะวิชา |
|--------------|------------------------------------|-------------------------------|--|
| 46 | มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ | ภาษาจีน ภาษาและวัฒนธรรมจีน | คณะภาษาและ วัฒนธรรมจีน คณะภาษาและ วัฒนธรรมจีน |
| 47 | มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต | ภาษาจีนธุรกิจ | คณะศิลปศาสตร์ |
| 48 | มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 49 | มหาวิทยาลัยรังสิต | ภาษาจีน | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 50 | มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ | ภาษาจีน | คณะศิลปศาสตร์ |
| 51 | มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ | ภาษาจีนธุรกิจ | คณะศิลปศาสตร์ |
| 52 | มหาวิทยาลัยกรุงเทพ | ภาษาจีนธุรกิจ | คณะมนุษยศาสตร์ |
| 53 | มหาวิทยาลัยนานาชาติอีสท์มาท | ภาษาจีน | คณะศิลปศาสตร์ |
| 54 | มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น | ภาษาจีนธุรกิจ | คณะศิลปศาสตร์ |
| 55 | มหาวิทยาลัยเกริก | ภาษาจีน | คณะศิลปศาสตร์ |
| 56 | มหาวิทยาลัยอีสเทอร์นเอเชีย | จีนศึกษา | คณะศิลปศาสตร์ |
| 57 | มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ | ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร | คณะสังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ |
| 58 | สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ | ภาษาจีนธุรกิจ | คณะศิลปศาสตร์ |

จากตารางข้อมูลหลักสูตรภาษาจีนของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ทำให้เห็นข้อมูลด้านหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนในภาพรวมว่า ปัจจุบันมีหลักสูตรที่หลากหลาย ดังนี้

1. หลักสูตรภาษาจีน
2. หลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ
3. หลักสูตรการสอนภาษาจีน
4. หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมจีน
5. หลักสูตรจีนศึกษา

6. หลักสูตรวัฒนธรรมจีนศึกษา
7. หลักสูตรการจัดการท่องเที่ยว
8. หลักสูตรภาษาจีนการท่องเที่ยวและโรงแรม
9. หลักสูตรภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร

จากข้อมูลวิจัยระดับอุดมศึกษาชี้ว่า แม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบันจะมีการเปิดหลักสูตรภาษาจีนอย่างหลากหลาย แต่ในความเป็นจริงแล้ว เนื้อหาหลักสูตรโดยทั่วไปยังไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการปูพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับภาษาจีนอย่างกว้างๆ ซึ่งก็คือการเน้นการเรียนการสอนที่ฝึกทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาจีนเป็นหลัก จะมีความแตกต่างกันบ้างในแต่ละสถาบันการศึกษา ก็เพียงแต่ในด้านรูปแบบของการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งบางสถาบันอาจจะมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ เป็นต้น ส่วนหลักสูตรวิชาชีพ เช่น หลักสูตรการสอนภาษาจีน หลักสูตรภาษาจีนการท่องเที่ยวและโรงแรม ยังไม่มีข้อมูลชัดเจนว่าสามารถจัดทำหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาการเรียนการสอนในสายวิชาชีพได้อย่างชัดเจนมากนักน้อยประการใด

4.5 การศึกษานอกระบบ

ข้อมูลจากผลงานวิจัยของการศึกษานอกระบบ (กนกพร ศรีญาณลักษณ์ : 2559) ได้เสนอข้อมูลน่าสนใจเกี่ยวกับกลุ่มผู้เรียนภาษาจีนของการศึกษานอกระบบ ดังนี้

(1) กลุ่มผู้เรียนที่สนใจเรียนภาษาจีนมากที่สุดคือบุคคลทั่วไป รองลงมาคือนักเรียนชั้นมัธยมต้น-ปลาย และนักเรียนชั้นประถมต้น-ปลายตามลำดับ

(2) ข้อมูลของจำนวนผู้เรียนย้อนหลัง 3 ปี ปรากฏว่า จำนวนผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีจะเป็นกลุ่มนักเรียนชั้นประถมต้น-ปลาย ส่วนผู้เรียนในกลุ่มอื่นๆ จะมีลักษณะเพิ่มขึ้นและลดลงต่างกันเพียงเล็กน้อยในแต่ละช่วงปี

(3) วัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาจีนของผู้เรียนจะเป็นการเรียนเพื่อเพิ่มเติมความรู้ด้านภาษาโดยส่วนมาก โดยเป็นความสนใจส่วนตัว รองลงมาคือเรียนเพื่อสอบเข้าเรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น และเพื่อใช้ในการทำงานโดยเป็นความสนใจส่วนตัวตามลำดับ ข้อมูลและรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน
นอกระบบ

| ด้านผู้เรียน | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|--|------------|--------|
| 1. กลุ่มผู้เรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) | | |
| นักเรียนต่ำกว่าชั้นประถม | 11 | 35 |
| นักเรียนชั้นประถมต้น-ปลาย | 25 | 81 |
| นักเรียนชั้นมัธยมต้น-ปลาย | 26 | 84 |
| นิสิต/นักศึกษาระดับอุดมศึกษา | 21 | 68 |
| บุคคลทั่วไปที่สนใจ | 28 | 90 |
| 2. จำนวนผู้เรียน 3 ปี ย้อนหลัง | | |
| นักเรียนต่ำกว่าชั้นประถม | | |
| ปี พ.ศ. 2555 | 90 | 26 |
| ปี พ.ศ. 2556 | 134 | 39 |
| ปี พ.ศ. 2557 | 116 | 34 |
| นักเรียนชั้นประถมต้น-ปลาย | | |
| ปี พ.ศ. 2555 | 365 | 29 |
| ปี พ.ศ. 2556 | 419 | 33 |
| ปี พ.ศ. 2557 | 473 | 38 |
| นักเรียนชั้นมัธยมต้น-ปลาย | | |
| ปี พ.ศ. 2555 | 440 | 34 |
| ปี พ.ศ. 2556 | 380 | 32 |
| ปี พ.ศ. 2557 | 394 | 33 |
| นิสิต/นักศึกษาระดับอุดมศึกษา | | |
| ปี พ.ศ. 2555 | 126 | 35 |
| ปี พ.ศ. 2556 | 126 | 35 |
| ปี พ.ศ. 2557 | 109 | 30 |
| บุคคลทั่วไปที่สนใจ | | |
| ปี พ.ศ. 2555 | 104 | 34 |
| ปี พ.ศ. 2556 | 92 | 30 |
| ปี พ.ศ. 2557 | 107 | 35 |

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ (ต่อ)

| ด้านผู้เรียน | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|--|------------|--------|
| 3. ผู้เรียนมีวัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาจีน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) | | |
| เพื่อสอบเข้าเรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น | 24 | 77 |
| เพื่อใช้ในการทำงาน โดยเป็นความสนใจส่วนตัว | 23 | 74 |
| เพื่อใช้ในการทำงาน โดยเป็นความต้องการหน่วยงานต้นสังกัด | 12 | 39 |
| เพื่อเพิ่มเติมความรู้ทางด้านภาษา โดยเป็นความสนใจส่วนตัว | 26 | 84 |
| อื่นๆ โปรดระบุ | 2 | 6 |
| - ใช้สอบ HSK | | |
| - สื่อสารกับเพื่อนชาวจีน / สมรสกับชาวจีน ได้ทุกวัน | | |

บรรณานุกรม

- หทัย แซ่เจี๋ย. 2559. “การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับประถมศึกษา” สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ภูวกร ฉัตรบำรุงสุข. 2559. “การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับมัธยมศึกษา” สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กำพล ปิยะศิริกุล. 2559. “การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับอาชีวศึกษา” สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- นริศ วศินานนท์. 2559. “การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับอุดมศึกษา” สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กนกพร ศรีญาณลักษณ์. 2559. “การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย การศึกษานอกระบบ” สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

เกี่ยวกับผู้วิจัย

| | |
|------------------------|---|
| ชื่อ- ชื่อสกุล | วิภาวรรณ สุนทรจามร |
| ที่ทำงานปัจจุบัน | สาขาวิชาภาษาจีนคณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย |
| ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน | อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีนคณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย |
| ประวัติการศึกษา | |
| พ.ศ. 2525 | ศศ.บ. (สาขาการสื่อสารมวลชน-หนังสือพิมพ์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2530 Cert. in Modern Chinese Beijing Language and Culture University, P.R.C. |
| พ.ศ. 2531 | Cert. in Chinese Language and Literature Peking University, P.R.C. |
| พ.ศ. 2535 | MA. Modern Chinese (Teaching Chinese as a Foreign Language) Peking University, P.R.C. |

ผลงานตีพิมพ์

WipawanSundarajamara. 2006. 汉- 泰定语语序对比研究 (Comparative Study of Chinese - Thai attributive word order), UTCC International Conference 2006 : Language in the Realm of Social Dynamics. Bangkok.

วิภาวรรณ สุนทรจามร. 2553. ตำราภาษาจีนระดับอุดมศึกษา เล่มที่ 1 (หน่วยที่ 5-8). กรุงเทพฯ : ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 54 หน้า.

คณะผู้ดำเนินงาน

ที่ปรึกษา

ดร.กมล รอดคล้าย

เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

นายชาญ ตันติธรรมถาวร

ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

นางเรืองรัตน์ วงศ์ปราโมทย์

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

นางสาวประภา ทันตศุภารักษ์

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ

คณะผู้พิจารณา

ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

รศ.ดร.ปกรณ์ ลิ้มปยุตธรรม

อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาจีน

รศ.ดร.พัชนี ตั้งยืนยง

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะนักวิจัย

อาจารย์วิภาวรรณ สุนทรจามร

หัวหน้าคณะนักวิจัย

ดร.หทัย แซ่เจี๋ย

นักวิจัย

ดร.ภูวกร ฉัตรบำรุงสุข

นักวิจัย

อาจารย์กำพล ปิยะศิริกุล

นักวิจัย

ผศ.ดร.นริศ วศินานนท์

นักวิจัย

ผศ.ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์

นักวิจัย

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวชนิษฐา จิรวิริยวงศ์

หัวหน้าโครงการ

นางคัทธรีญา แจ็งเดชา

นักวิชาการประจำโครงการ

นางสาวธีรตา เทพมณฑา

นักวิชาการประจำโครงการ

บรรณาธิการ

นางสาวชนิษฐา จีรวิริยวงศ์

นางคัทริยา แจ้เงเดชา

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการศึกษากับต่างประเทศ

สำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ